

ՀՀ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

EIMC N 15-1/14
Տարեկան 2014

ՀԱՅԷԿՈՍՈՆԻՏՈՐԻՆԳ

(ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԿԵՆՏՐՈՆ)

ՀՀ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ
ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Ն Ք

- ՕԴԱՅԻՆ ԱՎԱԶԱՆ
- ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՏԵՂՈՒՄՆԵՐ
- ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐ

<http://www.armmonitoring.am>

Բովանդակություն

ՕԴԱՅԻՆ ԱՎԱԶԱՆ	4
Երևան	4
Գյումրի	8
Վանաձոր.....	9
Ալավերդի	11
Հրազդան.....	15
Արարատ.....	18
Պասիվ նմուշառիչներով մթնոլորտային օդի.....	19
դիտարկումները հանրապետության տարբեր բնակավայրերում	19
ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐ.....	20
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք	30
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	33
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք	34
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք	36
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք	37
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք	37
ՀՀ ջրամբարներ	40
Արաքս գետ	42
Սևանա լիճ.....	43
«Եվրոպայի մեծ հեռավորությունների վրա անդրսահմանային աղտոտիչների տարածման դիտարկումների և գնահատման համատեղ ծրագիր (EMEP)».....	63
Մթնոլորտային օդում որոշվող ցուցանիշների ցանկ	65
Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ	65
Տեղումներում որոշվող ցուցանիշների ցանկ	66
Մթնոլորտային օդում որոշ աղտոտիչների սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները.....	67
Էկոլոգիական նորմեր	68
Մակերևութային ջրերի աղտոտվածության չափանիշներ.....	69
«Արտակարգ բարձր աղտոտվածություն» և «բարձր աղտոտվածություն» արտահայտությունների սահմանումը	70

ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԶՐԵՐԻ
ԵՎ ՄԹՆՈՂՈՐՏԱՅԻՆ ՕԳԻ
ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՑԱՆՑԸ

ՄԱՍՏԱՔ 1 : 1 500 000

● Բնակավայրեր, որտեղ իրականացվում է մթնոլորտային օդի գետնամերձ շերտի մոնիտորինգ

Մակերևութային ջրերի մոնիտորինգի դիտակետերն ու համարները

- ▲ 28 գետերի
- 129 լճերի և ջրամբարների

ՕՂԱՅԻՆ ԱՎԱԶՄԱՆ

2014թ.-ի ընթացքում օդային ավազանի որակի դիտարկումներ կատարվել են հանրապետության Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Հրազդան, Ալավերդի, Արարատ, Կապան, Քաջարան, Սևան*, Չարենցավան, Ծաղկաձոր քաղաքներում, Սյունիք (Սովխոզ) գյուղում: Ընդհանուր առմամբ վերը թվարկված բնակավայրերում 2014թ.-ի ընթացքում տեղադրված է եղել պասիվ նմուշառման 240 դիտակետ: Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Հրազդան, Ալավերդի, Արարատ, Ծաղկաձոր քաղաքներում մթնոլորտային օդի ակտիվ եղանակով նմուշառումներ իրականացվում են 17 ստացիոնար դիտակայանում: Երկու ռիսկային քաղաքում՝ Երևանում և Ալավերդիում, և ֆոնային տարածքում՝ Ամբերդում, գործում է 7 ավտոմատ դիտարկման կայան:

Գործող 16 դիտակայանների միջոցով ակտիվ եղանակով վերցված օդի 17861 փորձանմուշում որոշվել են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի և գետնամերձ օզոնի պարունակությունները: Երևան քաղաքի փոշու որոշ փորձանմուշներում ընդհանուր առմամբ որոշվել է 30 մետաղ: Հանրապետության 11 քաղաքներում տեղադրված պասիվ նմուշառման 226 դիտակետերից ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունները որոշելու համար ընդհանուր առմամբ վերցվել է օդի 20982 փորձանմուշ: Երևան և Ալավերդի քաղաքներում տեղադրված կայաններում ավտոմատ դիտակայանների միջոցով ածխածնի մոնօքսիդի, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի օքսիդների պարունակությունները որոշելու համար ընդհանուր առմամբ կատարվել է օդի համապատասխանաբար 347538 և 109202 դիտարկում**:

Հիմնական ծրագրի շրջանակներում ընդհանուր առմամբ վերցվել է օդի 495583 փորձանմուշ:

Գյումրի, Վանաձոր, Արարատ, Կապան, Քաջարան, Չարենցավան քաղաքների և Սյունիք գյուղի մթնոլորտում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիաների բաշխվածության քարտեզները ըստ պասիվ նմուշառիչների տվյալների հասանելի են <http://www.armmonitoring.am/> ինտերնետային կայքում:

Երևան

Քաղաքի №1, №2, №7, №8, №18, №16-1 և №19 դիտակայաններում շուրջօրյա (24-ժամյա) ակտիվ նմուշառման եղանակով կատարվել են օդային ավազանի դիտարկումներ: Որոշվել են մթնոլորտում փոշու, ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի և գետնամերձ օզոնի պարունակությունները:

Ակտիվ նմուշառման միջոցով ընդհանուր առմամբ վերցվել է օդի 9963 փորձանմուշ: Որոշված նյութերի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները (ՄԹԿ):

Մթնոլորտային օդի դիտարկումներ՝ ավտոմատ սարքերի միջոցով կատարվել են քաղաքի №1, №7, №8, №16-1, №19 դիտակայաններում: Որոշվել են մթնոլորտում ածխածնի մոնօքսիդի, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի օքսիդների պարունակությունները: Ավտոմատ սարքերի միջոցով ընդհանուր առմամբ կատարվել է օդի 347538 դիտարկում: Ավտոմատ դիտարկումների տվյալների համաձայն, քաղաքի մթնոլորտում որոշված նյութերի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել ՄԹԿ-ները: Որոշված նյութերի տարվա առավելագույն կոնցենտրացիաները դիտվել են՝ ածխածնի մոնօքսիդին՝ հունվարի 1-ին ժամը 20⁰⁰-ին՝ 10.536 մգ/մ³, ծծմբի երկօքսիդին՝ սեպտեմբերի 12-ին ժամը 17⁰⁰-ին՝ 2.263 մգ/մ³ (Կենտրոն համայնքի տարածքի մթնոլորտում):

* Սևանում դիտարկումները կատարվել են 2014թ.-ի մայիսից մինչև սեպտեմբեր ամիսների ընթացքում (սեզոնային նմուշառում)

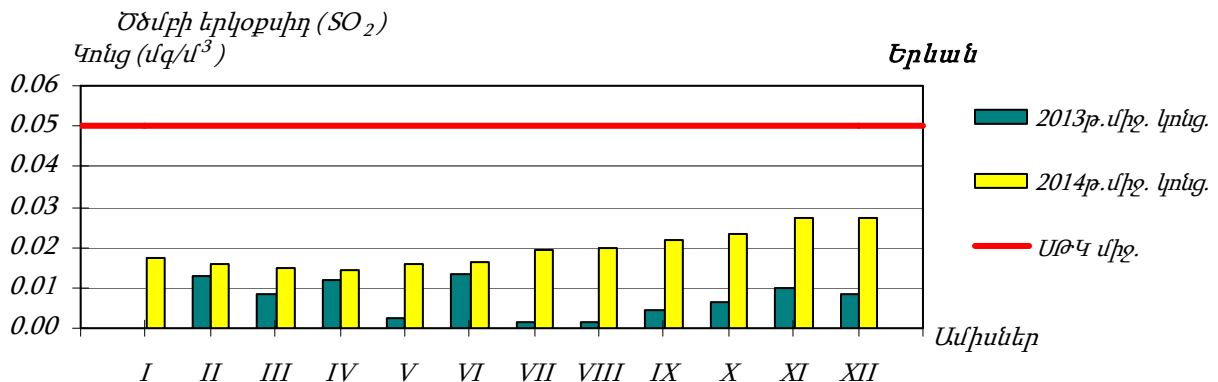
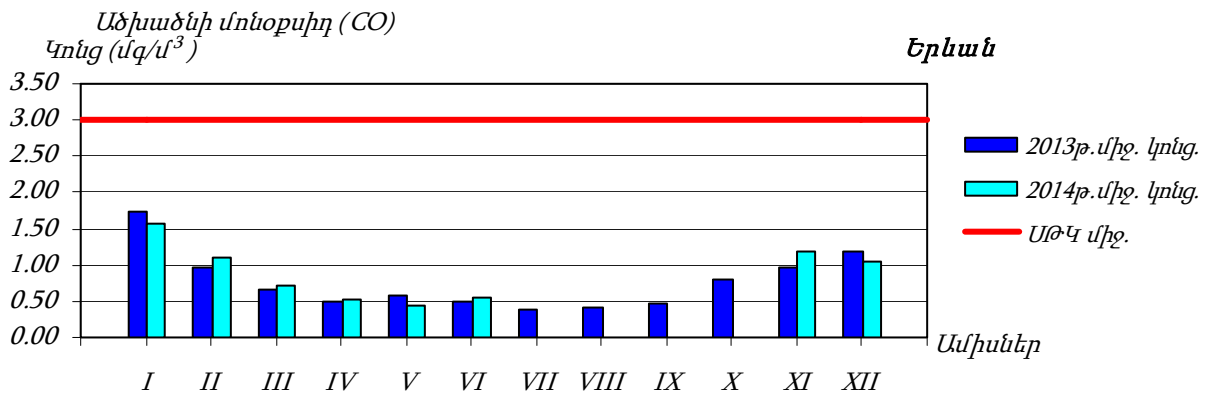
** Ծաղկաձոր քաղաքը ներկայցվում է առանձին

Պասիվ նմուշառիչներով օդային ավազանի դիտարկումներ կատարվել են քաղաքի 48 դիտակետերում: Վերցվել է օդի 4715 փորձանմուշ, որոնցում որոշված ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել ՍԹԿ-ները:

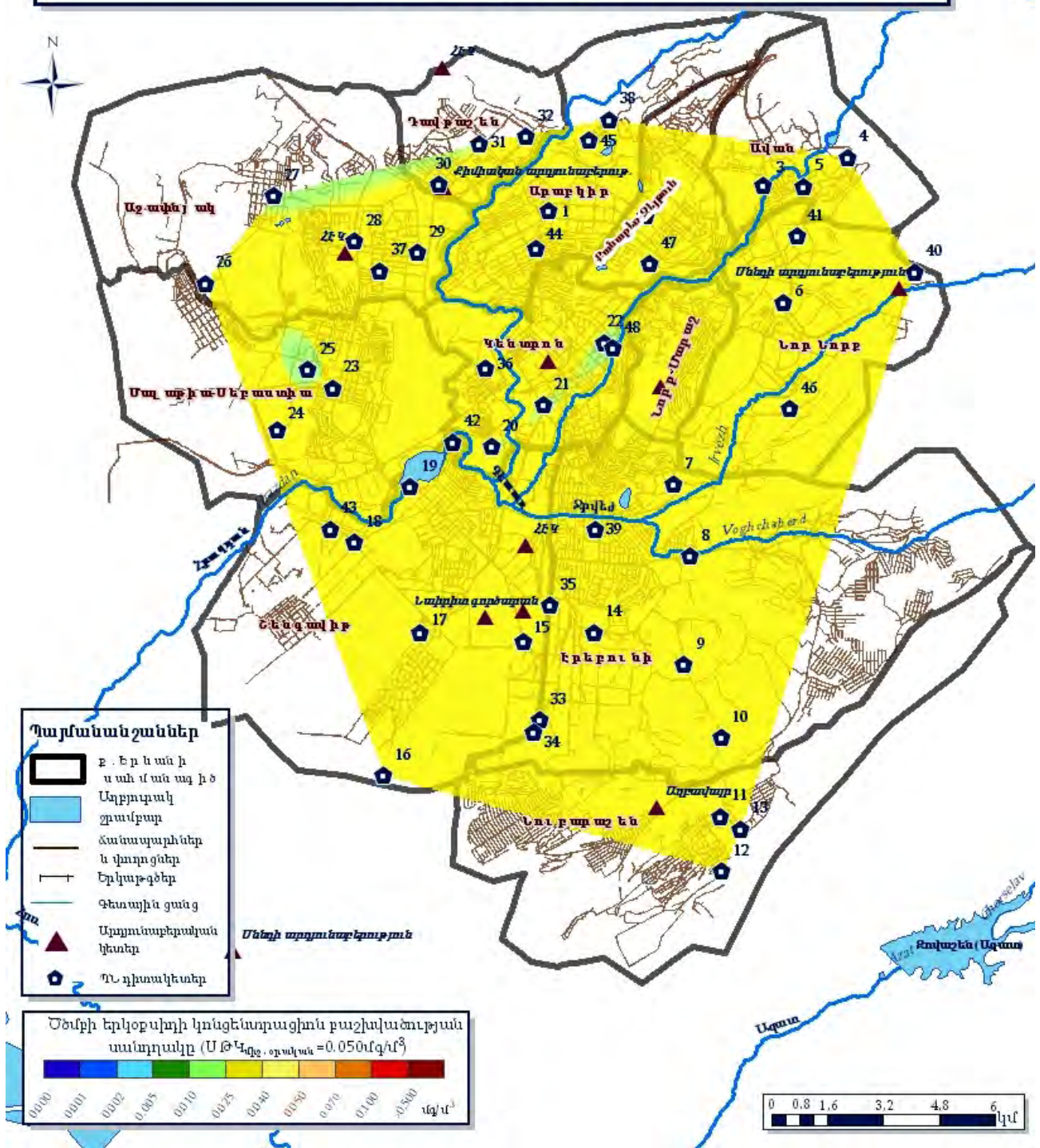
Ակտիվ նմուշառման եղանակով դիտարկումների արդյունքները Երևանում.

Որոշվող նյութերը (դիտակայանների քանակ)	Դիտարկված առավելագույն կոնցենտրացիա, մգ/մ ³ (դիտակայանի համար)	ՍԹԿ-ից գերազանցումների քանակ		Միջին տարեկան կոնցենտրացիա (մգ/մ ³)	ՍԹԿ միջին օրական (մգ/մ ³)
		>1 ՍԹԿ	>5 ՍԹԿ		
Ծծմբի երկօքսիդ (7)	0.067 (դիտ. N18)	18	-	0.020	0.05
Ազոտի երկօքսիդ (7)	0.088 (դիտ. N18)	175	-	0.018	0.04
Փոշի (7)	2.387 (դիտ. N18)	694	34	0.126	0.15
Գետնամերձ օդոն (7)	0.257 (դիտ. N19)	53	1	0.010	0.03

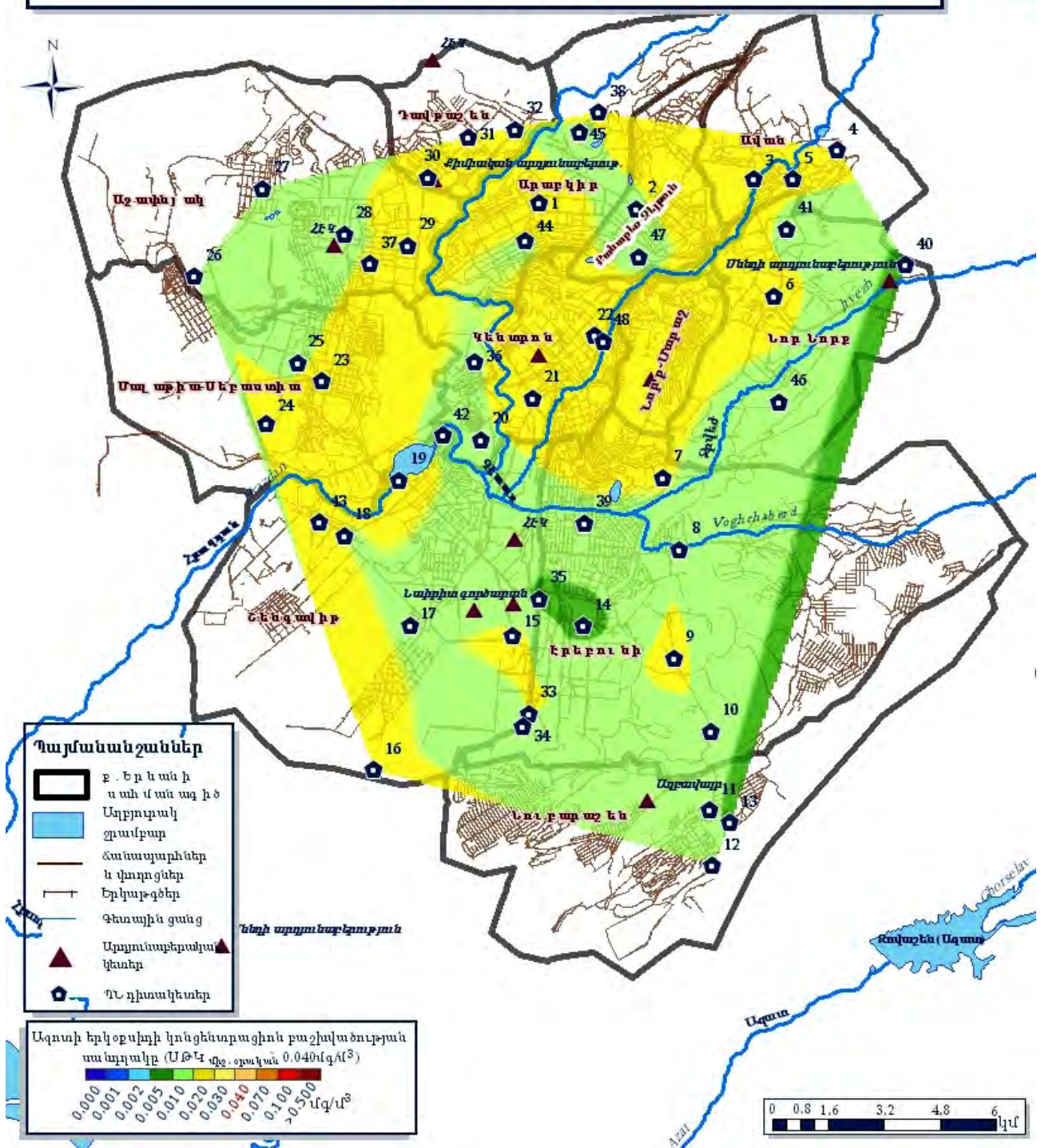
Ավտոմատ սարքերի միջոցով քաղաքի ընդհանուր մթնոլորտում որոշված նյութերի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունների պատկերները տրվում են գրաֆիկների տեսքով:

Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի(SO₂) միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածություն (ըստ պասիվ նմուշառիչների ավալների) 2014/ԵՐԵՎԱՆ

Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO₂) միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածությունն (ըստ պասիվ նմուշառիչների ավազների) 2014/ԵՐԵՎԱՆ

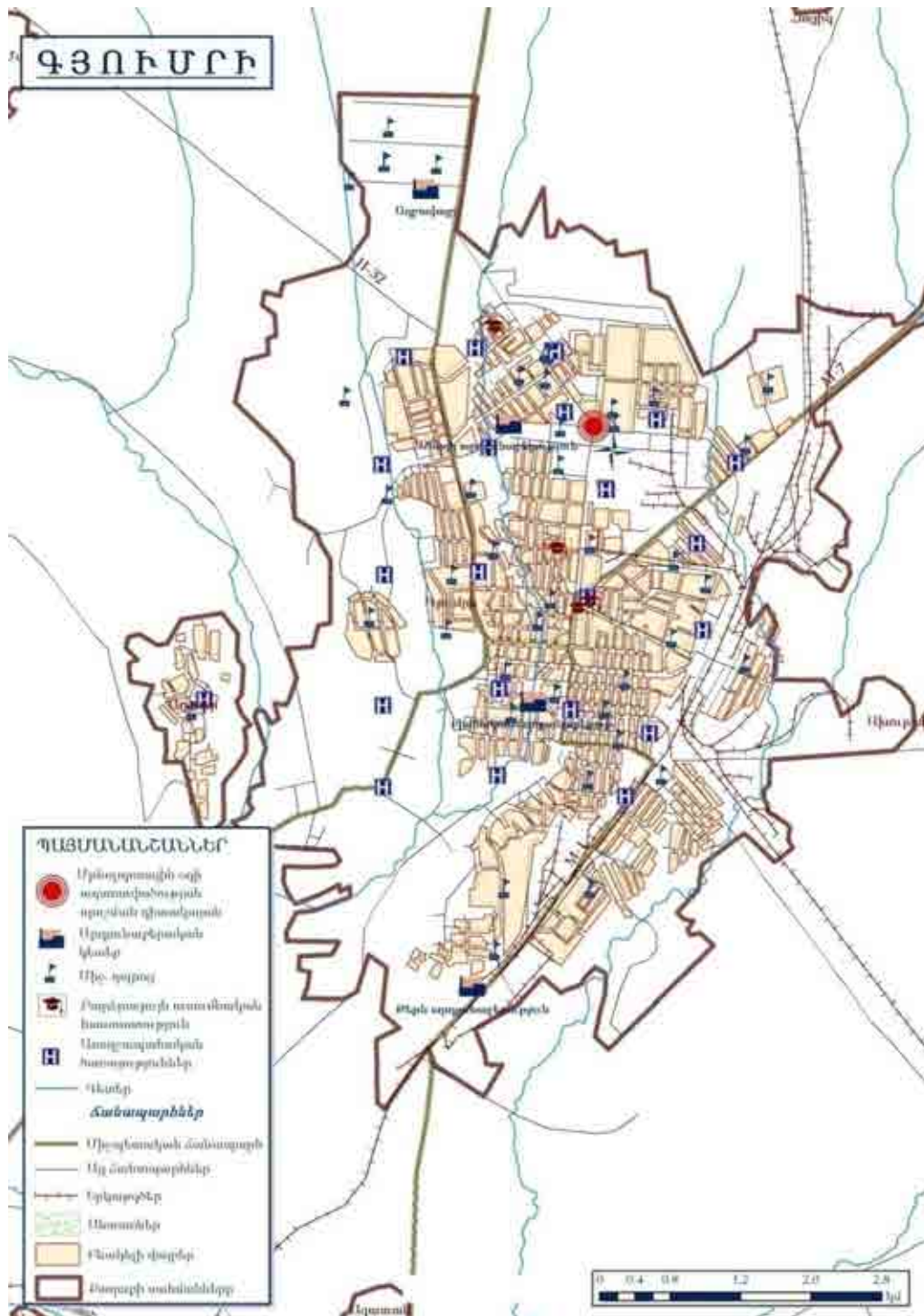
Գյումրի

Քաղաքի 1 մշտական դիտակայանում մթնոլորտում փոշու պարունակության որոշման համար վերցվել է օդի 287 փորձանմուշ:

Փոշու միջին տարեկան կոնցենտրացիան ՍԹԿ-ն գերազանցել է 2.0 անգամ:

Քաղաքի պասիվ նմուշառման 24 դիտակետերից ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունները որոշելու համար ընդհանուր առմամբ վերցվել է օդի 2496 փորձանմուշ:

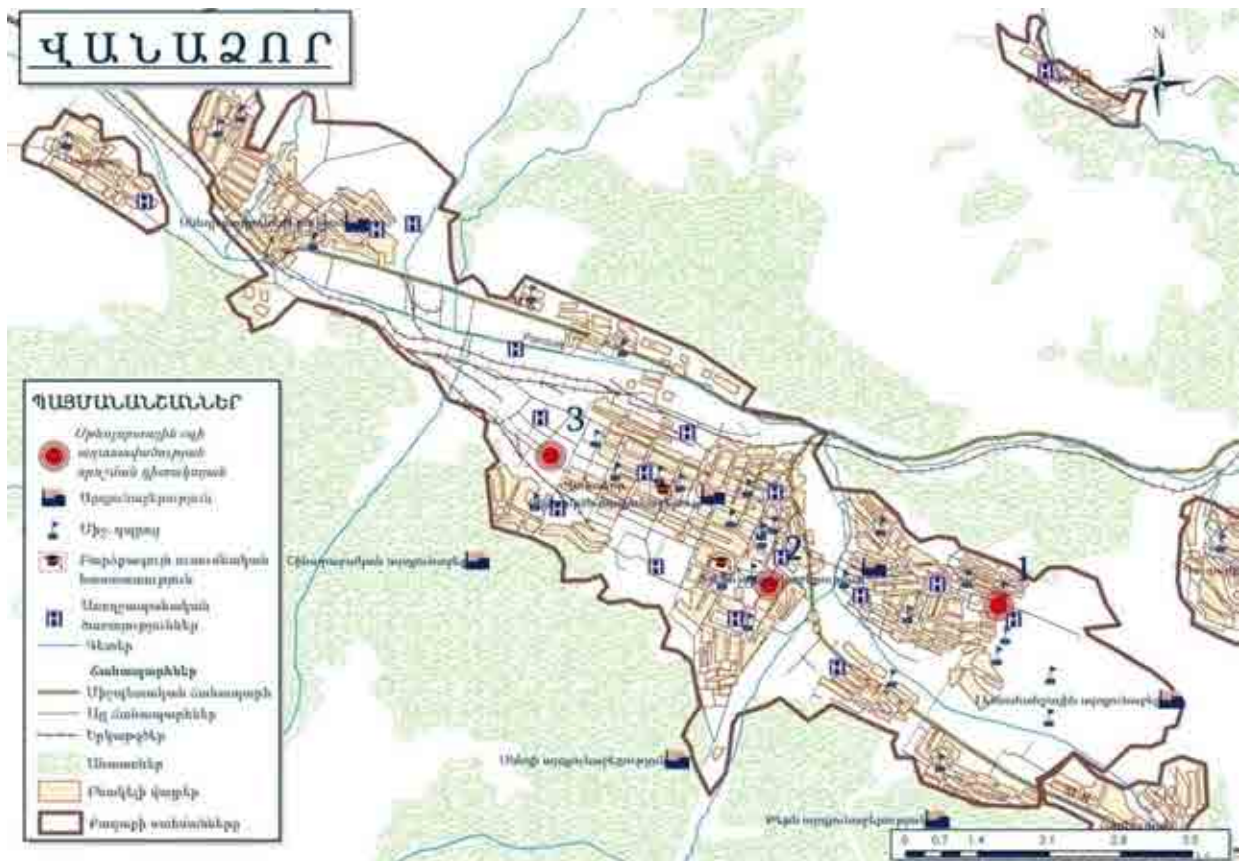
Ծծմբի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիան ՍԹԿ-ն գերազանցել է 1.5 անգամ: Ազոտի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիան ՍԹԿ-ն չի գերազանցել:

Վանաձոր

Քաղաքի №1, №2 և №3 մշտական դիտակայաններում շուրջօրյա (24 ժամյա) ակտիվ նմուշառման եղանակով կատարվել են օդային ավազանի դիտարկումներ: Որոշվել են մթնոլորտում ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի և փոշու պարունակությունները: Ընդհանուր առմամբ վերցվել է օդի 3283 փորձանմուշ: Որոշված նյութերի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները ՍԹԿ-ները չեն գերազանցել:

Քաղաքի 24 դիտակետերում տեղադրված պասիվ նմուշառիչների միջոցով ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունները որոշելու համար ընդհանուր առմամբ վերցվել է օդի 2491 փորձանմուշ: Ծծմբի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիան ՍԹԿ-ն գերազանցել է 1.2 անգամ: Ազոտի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիան չի գերազանցել ՍԹԿ-ն:

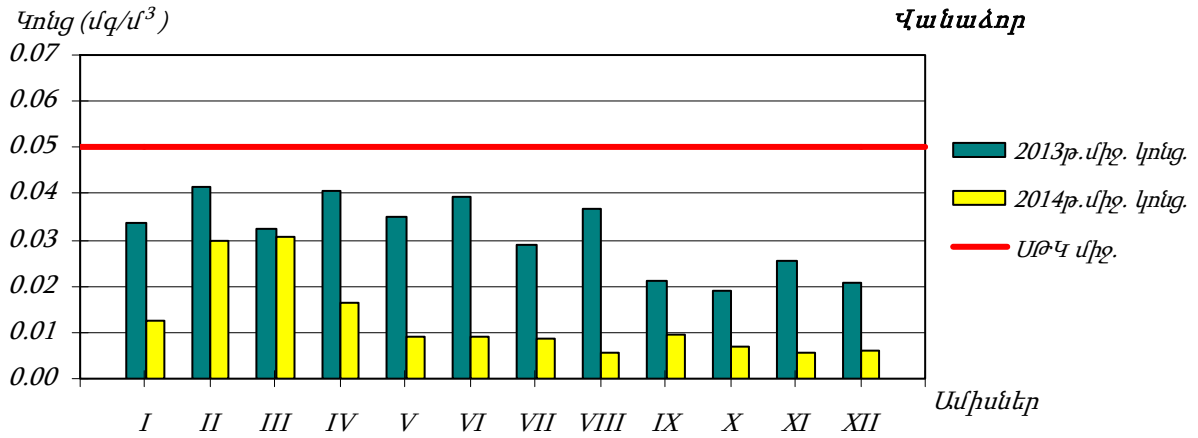

Ակտիվ նմուշառման եղանակով դիտարկումների արդյունքները Վանաձորում.

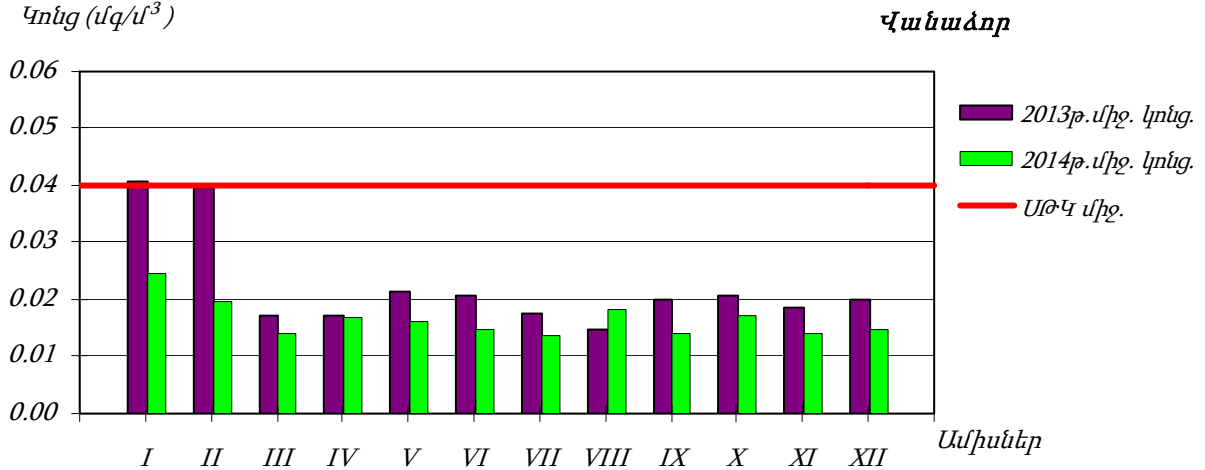
Որոշվող նյութերը (դիտակայանների քանակ)	Դիտարկված առավելագույն կոնցենտրացիա, մգ/մ ³ (դիտակայանի համար)	ՍԹԿ-ից գերազանցումների քանակ		Միջին տարեկան կոնցենտրացիա (մգ/մ ³)	ՍԹԿ միջին օրական (մգ/մ ³)
		>1 ՍԹԿ	>5 ՍԹԿ		
Ծծմբի երկօքսիդ (3)	0.095 (դիտ. N2)	40	-	0.013	0.05
Ազոտի երկօքսիդ (3)	0.090 (դիտ. N2)	17	-	0.017	0.04
Փոշի (3)	3.655 (դիտ. N1)	236	26	0.120	0.15

Ոչ ավտոմատ շուրջօրյա ակտիվ (24- ժամյա) նմուշառման եղանակով որոշված նյութերի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունների գրաֆիկական պատկերները

Ծծմբի երկօքսիդ (SO_2)
Կոնց (մգ/մ³)

Ազոտի երկօքսիդ (NO_2)
Կոնց (մգ/մ³)

Ալավերդի

Քաղաքում գործող №1, №2, №3 դիտակայանում շուրջօրյա (24-ժամյա) ակտիվ նմուշառման եղանակով կատարվել են օդային ավազանի դիտարկումներ ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունները որոշելու համար: Փոշու պարունակության որոշման համար դիտարկումները կատարվել են Ալավերդի քաղաքում գործող №1 և №2 դիտակայանում: Ընդհանուր առմամբ վերցվել է օդի 2897 փորձանմուշ: Որոշված նյութերի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները ՍԹԿ-ները չեն գերազանցել:

Քաղաքի արևելյան ծարամասում գտնվող մոնիտորինգի կայանում դիտարկումներ են կատարվել մթնոլորտում ածխածնի մոնօքսիդի, ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի օքսիդների պարունակությունները որոշելու համար: Ընդհանուր առմամբ ավտոմատ սարքերի միջոցով կատարվել է օդի 109202 դիտարկում:

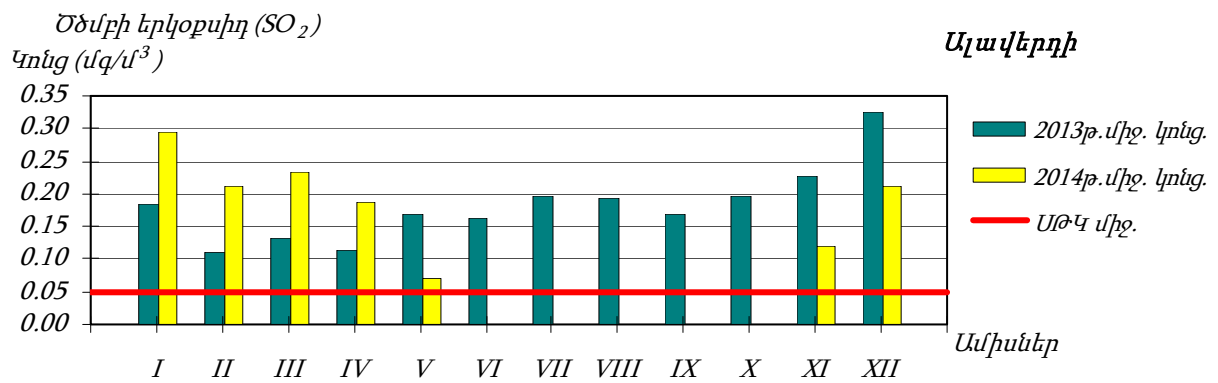
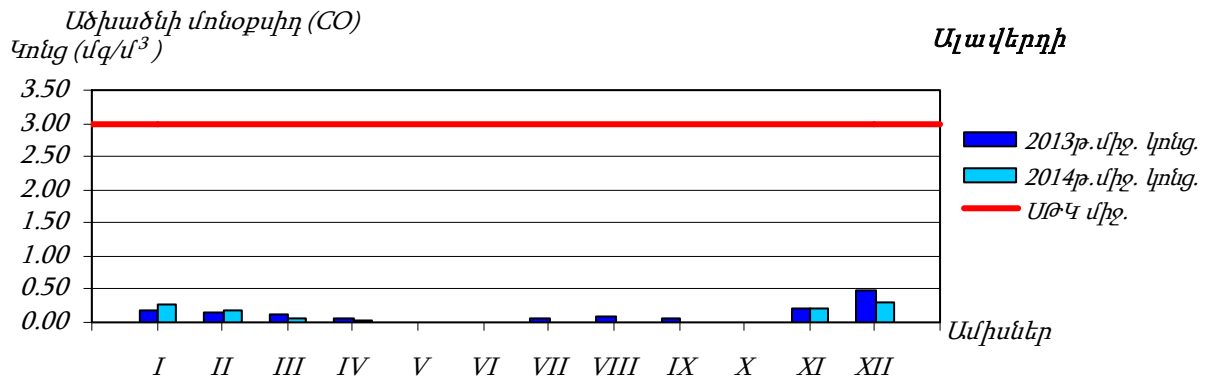
Ավտոմատ դիտարկումների տվյալների համաձայն, ավտոմատ կայանի շրջակայքի մթնոլորտում որոշված նյութերից ծծմբի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիան ՍԹԿ-ն գերազանցել է 3.1 անգամ: Մնացած նյութերի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները ՍԹԿ-ները չեն գերազանցել: Ծծմբի երկօքսիդի տարվա առավելագույն կոնցենտրացիան դիտվել է հունվարի 17-ին ժամը 0¹⁰-ին՝ 3.654 մգ/մ³, ազոտի երկօքսիդինը՝ մայիսի 6-ին ժամը 20⁰⁰-ին՝ 0.202 մգ/մ³, ազոտի մոնօքսիդինը՝ հուլիսի 2-ին ժամը 10⁰⁰-ին՝ 0.098 մգ/մ³:

Ալավերդի քաղաքում և նրա շրջակայքում տեղադրված 38 դիակետում պասիվ նմուշառիչներով ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունները որոշելու համար ընդհանուր առմամբ վերցվել է օդի 3941 փորձանմուշ: Ծծմբի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիան ՍԹԿ-ն գերազանցել է 1.6 անգամ: Ազոտի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները ՍԹԿ-ները չեն գերազանցել:

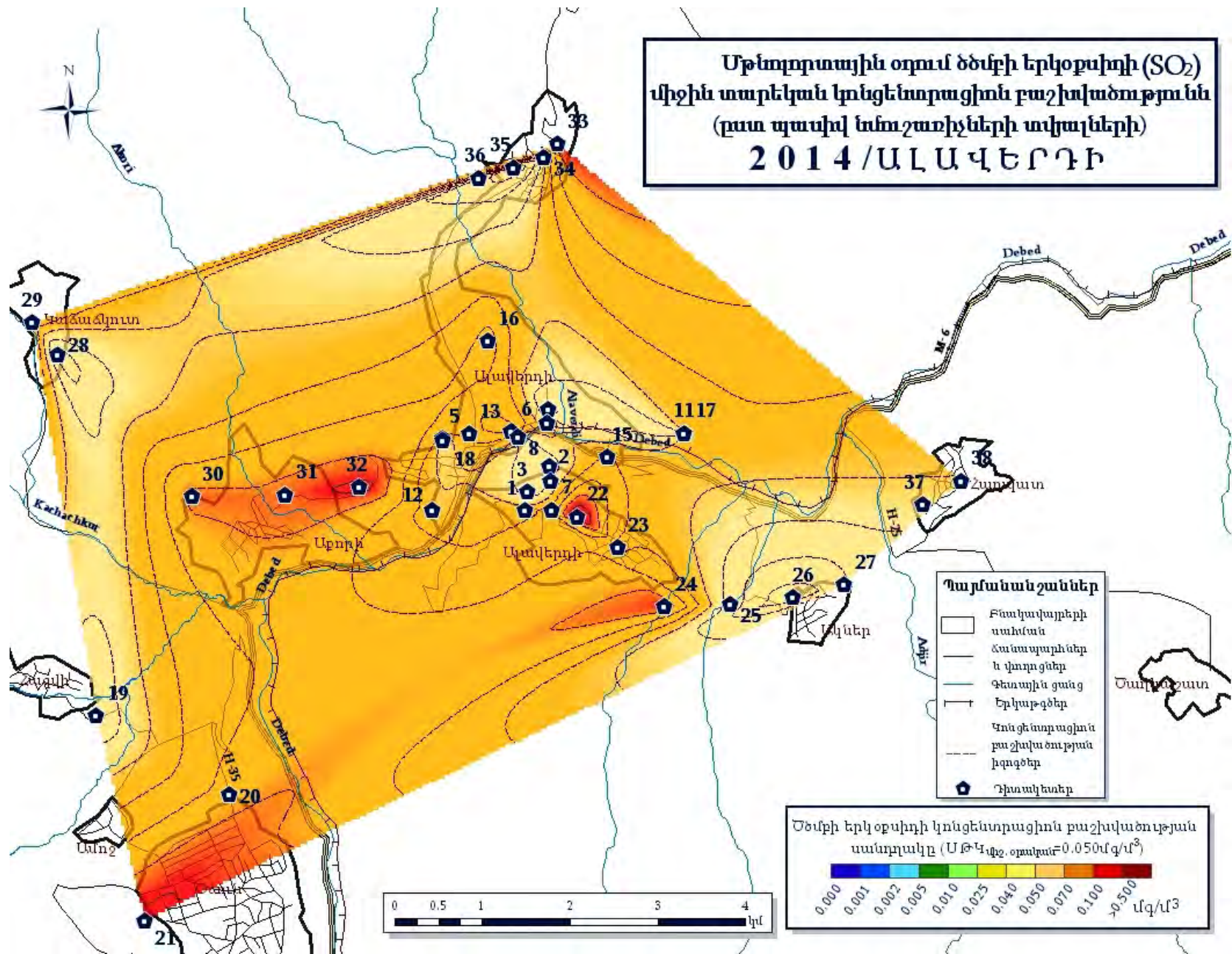
Ակտիվ նմուշառման եղանակով դիտարկումների արդյունքները Ալավերդում.

Որոշվող նյութերը (դիտակայանների քանակ)	Դիտարկված առավելագույն կոնցենտրացիա, մգ/մ ³ (դիտակայանի համար)	ՍԹԿ-ից գերազանցումների քանակ		Միջին տարեկան կոնցենտրացիա (մգ/մ ³)	ՍԹԿ միջին օրական (մգ/մ ³)
		>1 ՍԹԿ	>5 ՍԹԿ		
Ծծմբի երկօքսիդ (3)	0.078 (դիտ. N1)	23	0	0.016	0.05
Ազոտի երկօքսիդ (3)	0.088 (դիտ. N2)	8	0	0.012	0.04
Փոշի (2)	1.805 (դիտ. N2)	242	74	0.225	0.15

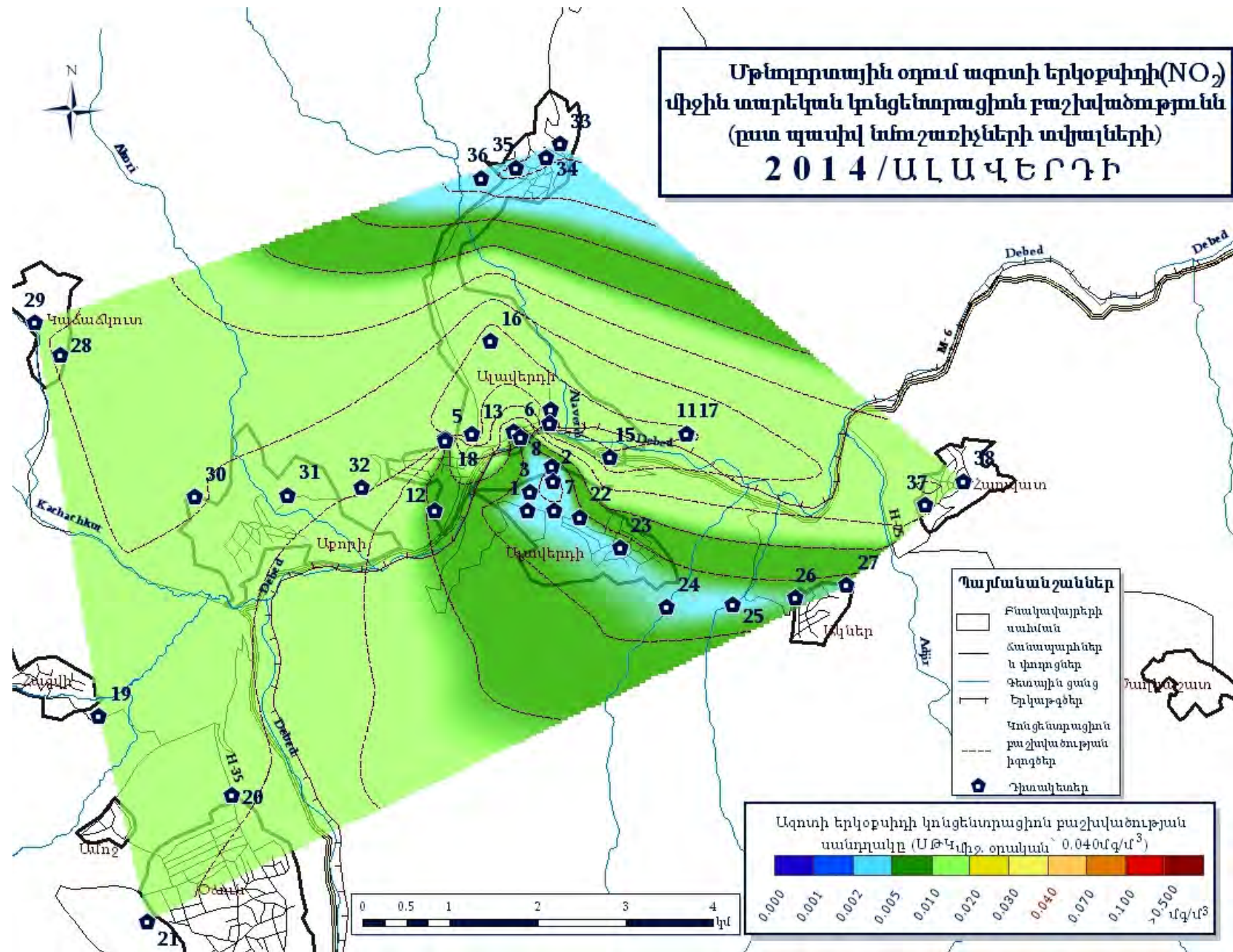
Ավտոմատ սարքերի միջոցով կայանի շրջակայքի մթնոլորտում որոշված նյութերի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունների պատկերները տրվում են գրաֆիկների տեսքով:

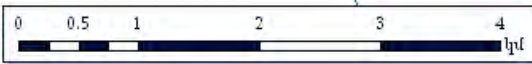
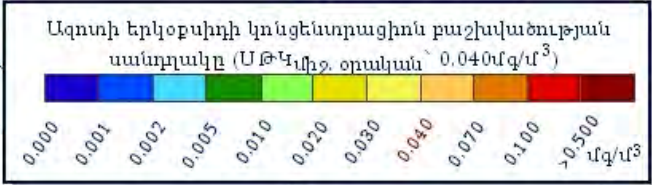
Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO₂)
 միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածություն
 (ըստ պասիվ նմուշառիչների սվալների)
2014/ԱԼԱՎԵՐԴԻ

**Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի(NO₂)
միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածությունն
(ըստ պասիվ նմուշառիչների տվյալների)
2014/ԱԼԱՎԵՐԴԻ**

- Պայմանանշաններ**
- Բնակավայրերի սահման
 - Ընդհանրական և վարդ ցներ
 - Գետային ցանց
 - Էրկայք-գծեր
 - Կոնցենտրացիոն բաշխվածության կետեր
 - Դիտակետեր

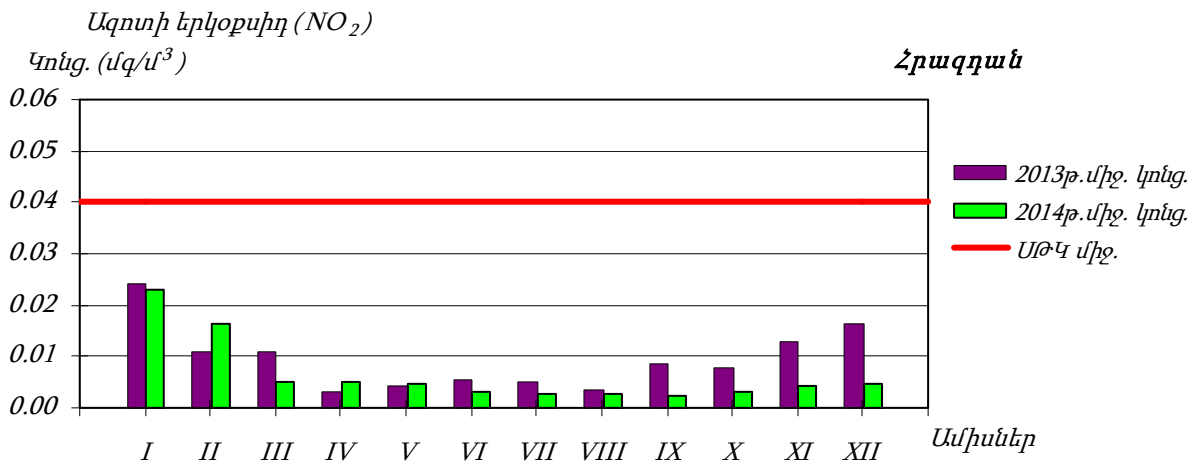
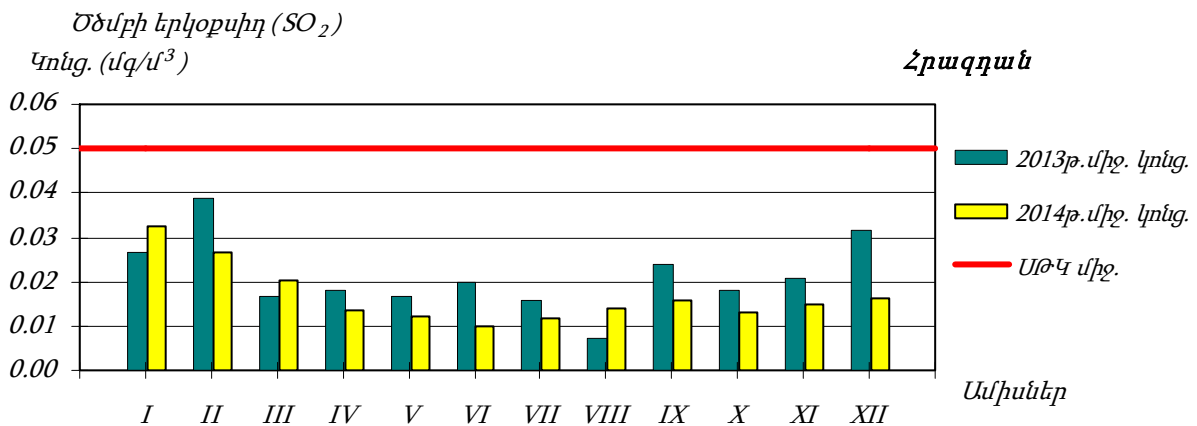

Հրազդան

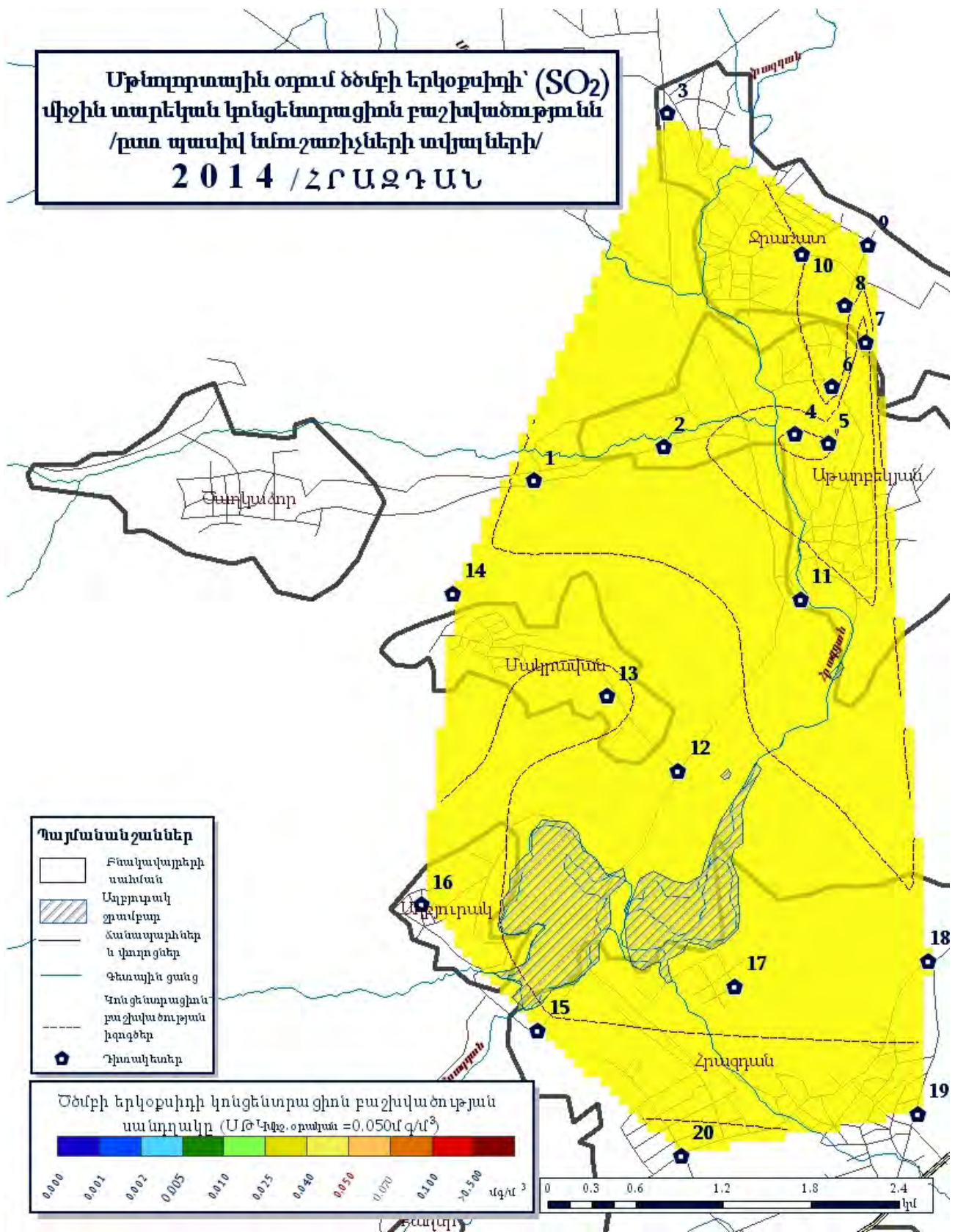
Քաղաքի 1 մշտական դիտակայանում ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի և փոշու պարունակությունների որոշման համար վերցվել է օդի 1078 փորձանմուշ: Որոշված նյութերի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները ՍԹԿ-ները չեն գերազանցել:

Քաղաքի 20 դիտակետում տեղադրված պասիվ նմուշառիչներով դիտարկումներ են կատարվել մթնոլորտում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունները որոշելու համար: Ընդհանուր առմամբ վերցվել է օդի 2020 փորձանմուշ, որոնցում որոշված նյութերի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել ՍԹԿ-ները:

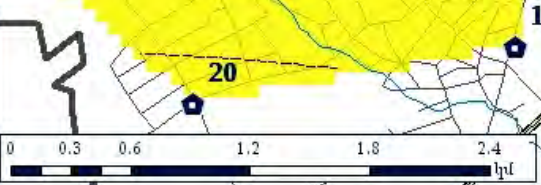
Ոչ ավտոմատ՝ շուրջօրյա ակտիվ (24- ժամյա) նմուշառման եղանակով որոշված նյութերի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունների գրաֆիկական պատկերները

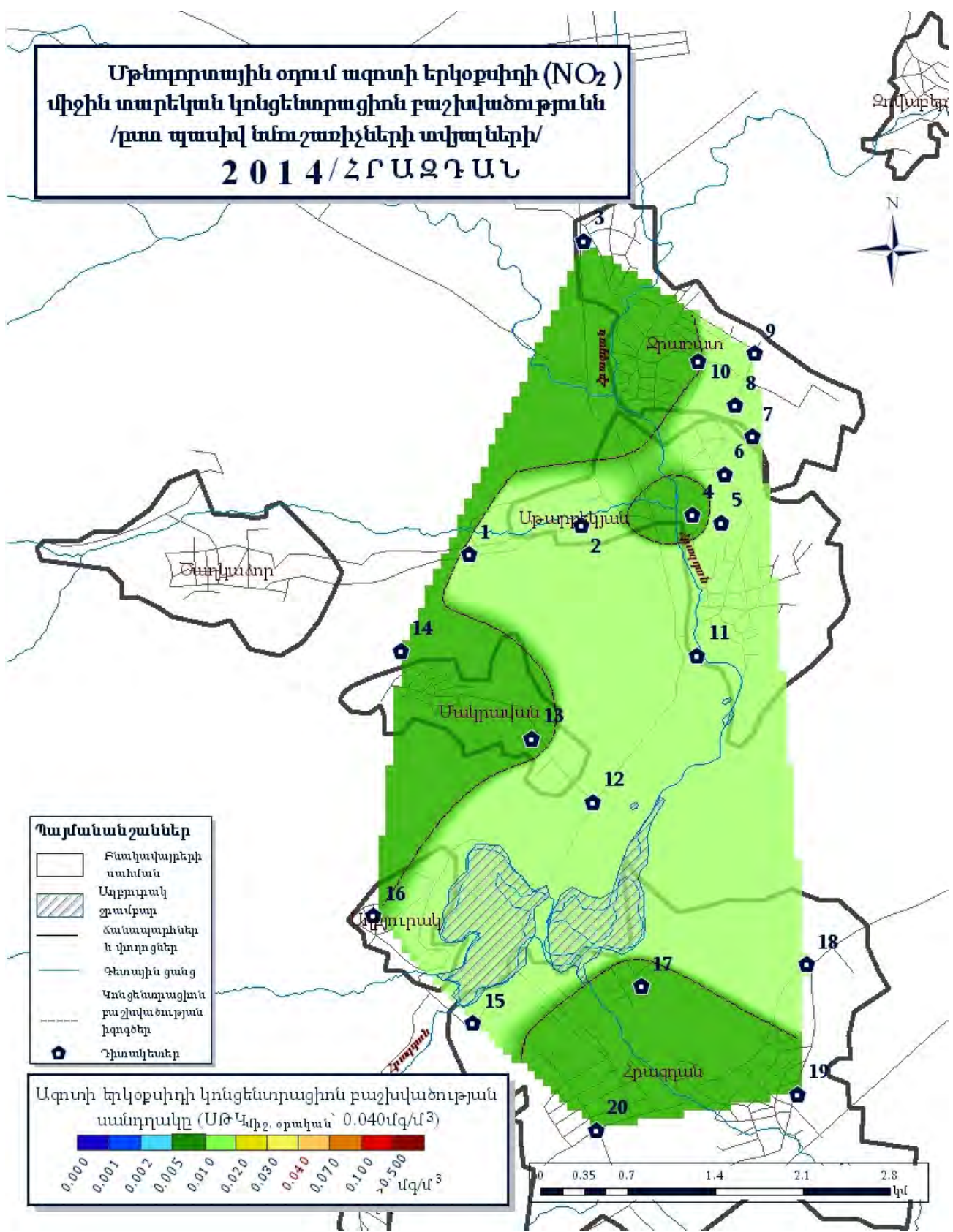
**Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի՝ (SO₂)
միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածությունն
/ըստ պասիվ նմուշառիչների տվյալների/
2014 / Հ Ր Ա Ջ Դ Ա Ն**

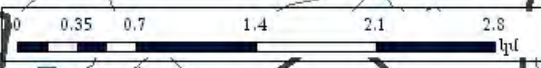
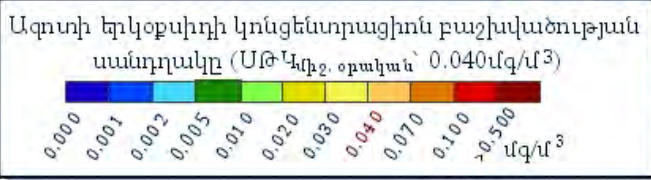
- Պաշխանանշաններ**
- Բնակավայրերի սահման
 - Սպորտային գոտիներ
 - Ճանապարհներ և փողոցներ
 - Քեոսային ցանց
 - Կոնցենտրացիոն բաշխվածության իզոգոծեր
 - Դիտակետեր

**Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO₂)
միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածությունն
/ըստ պատվիվ նոմոշառիչների տվյալների/
2014/ՀՐԱԶԴԱՆ**

- Պայմանանշաններ**
- Տակավայրերի սահման
 - Աղբյուրակ ջրավառ
 - Ճանապարհներ և փողոցներ
 - Գետային ցանց
 - Կոնցենտրացիոն բաշխվածության իզոգծեր
 - Ֆուտակետեր

Արարատ

Քաղաքի 1 մշտական դիտակայանում ցեմենտի փոշու պարունակության որոշման համար շուրջօրյա (24-ժամյա) ակտիվ նմուշառման միջոցով վերցվել է օդի 353 փորձանմուշ:

Փոշու միջին տարեկան կոնցենտրացիան ՍԹԿ-ն (ՍԹԿմիջ.– 0.1 մգ/մ³) գերազանցել է 1.2 անգամ::

Քաղաքի 12 դիտակետում տեղադրված պասիվ նմուշառիչներով դիտարկումներ են կատարվել մթնոլորտում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունները որոշելու համար: Ընդհանուր առմամբ վերցվել է օդի 1246 փորձանմուշ, որոնցում որոշված նյութերի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները ՍԹԿ-ները չեն գերազանցել:

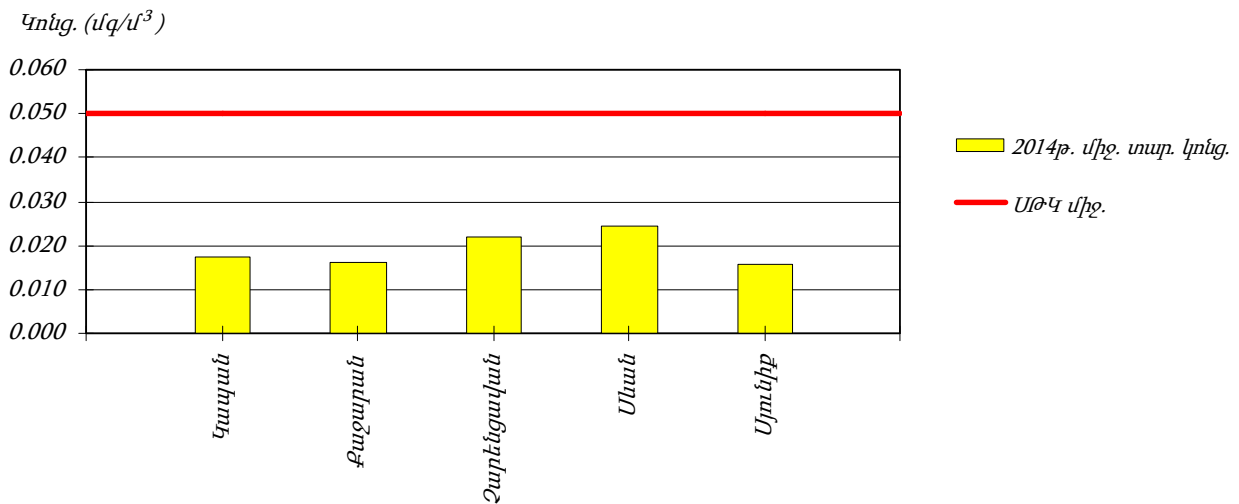
Պասիվ նմուշառիչներով մթնոլորտային օդի դիտարկումները հանրապետության տարբեր բնակավայրերում

Պասիվ նմուշառիչներով օդային ավազանի դիտարկումներ կատարվել են նաև հանրապետության Կապան, Քաջարան, Չարենցավան*, Սևան քաղաքներում, Սյունիք (Սովխոզ) գյուղում: Վերցված օդի փորձանմուշներում որոշվել են ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունները:

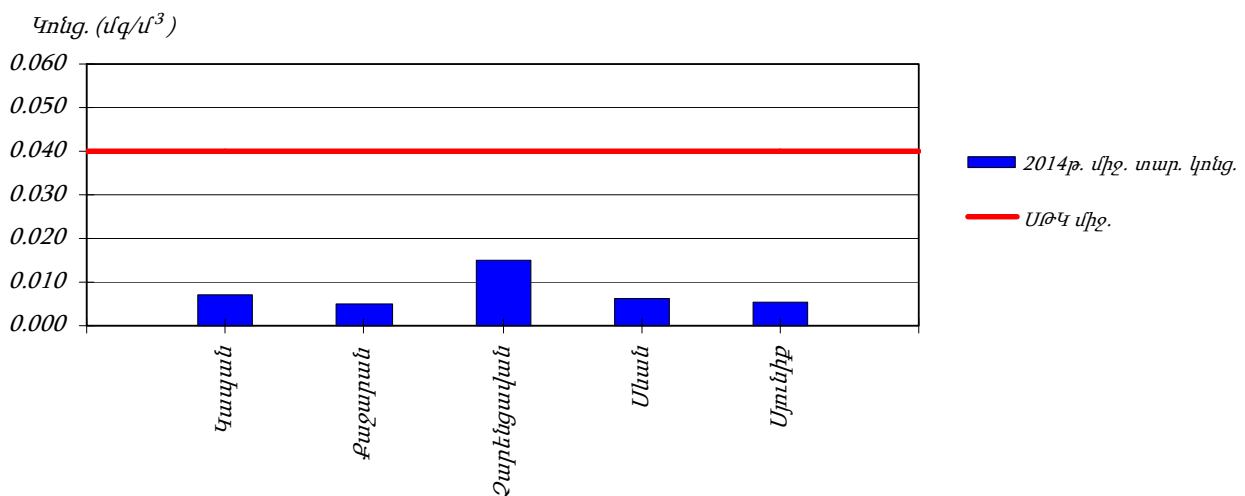
Ընդհանուր առմամբ Կապան քաղաքի 11 դիտակետից վերցվել է օդի 1034 փորձանմուշ, Քաջարան քաղաքի 15 դիտակետից՝ 1338, Չարենցավան քաղաքի 10 դիտակետից՝ 231, Սևան քաղաքի 15 դիտակետից՝ 624, Սյունիք գյուղի 9 դիտակետից՝ 846 փորձանմուշ: Նշված բնակավայրերում որոշված ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել ՄԹԿ-ները:

Ստորև տրվում են ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիաների գրաֆիկական պատկերները՝ ըստ քաղաքների:

Ծծմբի երկօքսիդ (SO₂)

Ազոտի երկօքսիդ (NO₂)

* Չարենցավանում դիտարկումները սկսվել են հոկտեմբերից

ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐ

2014թ.-ին Հայկումնոնիտորինգի կողմից մակերևութային ջրերի որակի դիտարկումներ իրականացվել են հանրապետության 40 գետի, Արփա-Սևան թունելի, Արփիլձի, Ախուրյանի, Ապարանի, Ագատի, Կեչուտի ջրամբարների և Երևանյան լճի 126 դիտակետում, որտեղից վերցվել է 1013 փորձանմուշ: Վերցված փորձանմուշներում որոշվել է միջին հաշվով 40-ական ցուցանիշ: Իրականացված դիտարկումների արդյունքները բերված են աղյուսակներ 1-3-ում:

ՀՀ կառավարության կողմից «Կախված տեղանքի առանձնահատկություններից՝ յուրաքանչյուր ջրավազանային կառավարման տարածքի ջրի որակի ապահովման նորմերը սահմանելու մասին» որոշմամբ (ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N 75 Ն որոշում) ՀՀ-ում մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ջրի քիմիական որակի յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս): Ջրի քիմիական որակի ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե մակերևութային ջրային մարմնի որակի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են որակի տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը: Օրինակ՝ եթե կոնկրետ ջրային մարմնի մեկ ցուցանիշ ցույց է տալիս «անբավարար» (4-րդ դաս) դասի կարգավիճակ, իսկ մնացած բոլորը ցույց են տալիս ավելի լավ կարգավիճակ, ապա այդ ջրային մարմինը դասակարգվում է «անբավարար» կարգավիճակի դասին (4-րդ դաս): Գործում է հետևյալ սկզբունքը. «Եթե մեկը վատ վիճակում է, ապա բոլորն են վատ վիճակում»:

ՀՀ գետերի ջրի քիմիական որակը 2014թ.-ին

Աղյուսակ 1.

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը/ Դիտակետի համարը	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք	Դեբեդ գետի ավազան	Փամբակ	0.5 կմ գյ. Հարթազյուղից վերև (1)	-	-	2-րդ
			0.5 կմ ք. Մալիտակից ներքև (2)	Նիտրատ իոն	4-րդ	4-րդ
			0.6 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Նիտրատ իոն	3-րդ	3-րդ
			4.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	Նիտրատ իոն	3-րդ	5-րդ
		Նիտրիտ իոն, ընդհանուր անօրգանական ազոտ		4-րդ		
				Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ	
Դեբեդ			0.5 կմ Մարցիգետ գետի թափման կետից ներքև (5)	-	-	2-րդ
			0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը/ Դիտակետի համարը	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք	Դեբեդ գետի ավազան	Դեբեդ	Սահմանի մոտ (7)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
		Ձորագետ	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև (8)	-	-	2-րդ
			Գետաբերան (10)	-	-	2-րդ
		Տաշիր	0.5 կմ գյ. Միխայելովկայից վերև (11)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն	3-րդ	3-րդ
			0.5 կմ գյ. Սարատովկայից ներքև (12)	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
		Մարցիգետ	Գետաբերան (13)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
		Ախթալա	Գետաբերան (14)	Ամոնիում իոն, այլումին	3-րդ	5-րդ
				Մոլիբդեն, կոբալտ	4-րդ	
				Ցինկ, պղինձ, կադմիում, մանգան, երկաթ, սուլֆատ իոն, կախված մասնիկներ	5-րդ	
		Գարգառ	գյ. Կուրթանի շրջանում (210)	-	-	2-րդ
			Ակունք (342)	-	-	2-րդ
		Շնող	Գետաբերան (343)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, երկաթ	3-րդ	5-րդ
				Մոլիբդեն	5-րդ	
		Աղստև գետի ավազան	Աղստև	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև(15)	-	-
	0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)			Նիտրիտ իոն	3-րդ	4-րդ
				Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը/ Դիտակետի համարը	Ջրի որակի ցուցանիշ2	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք	Աղստև գետի ավազան	Աղստև	1 կմ ք.Իջևանից վերև (17)	-	-	2-րդ
			Սահմանի մոտ (18)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
		Գետիկ	0.5 կմ ք. Ճամբարակից վերև (19)	-	-	2-րդ
			Գետաբերան (20)	-	-	2-րդ
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Ախուրյան գետի ավազան	Ախուրյան	0,5 կմ գյ. Ամասիայից վերև (31)	-	-	2-րդ
			1 կմ գյ. Ամասիայից ներքև (32)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	3-րդ	4-րդ
				Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև (33)	-	-	2-րդ
			5 կմ ք. Գյումրիից ներքև (34)	Նիտրատ իոն	3-րդ	5-րդ
				Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
				Ամոնիում իոն, կախված մասնիկներ	5-րդ	
		0.5 կմ գյ. Երվանդաշատից ներքև (35)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ	
		Աշոցք	0.5 կմ գյ. Արտաշենից վերև (36)	-	-	1-ին
			Գետաբերան (37)	-	-	2-րդ
		Կարկաչուն	Գետաբերան (38)	ԹՔՊ, նիտրատ իոն	3-րդ	5-րդ
Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	4-րդ					
Նիտրիտ իոն	5-րդ					

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը/ Դիտակետի համարը	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը			
Աղստև գետի ավազան	Մեծամոր գետի ավազան	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ			
				Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ				
			11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)	ԹՔՊ	3-րդ	5-րդ			
				Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ				
				Ֆոսֆատ իոն	5-րդ				
			0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև (42)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	3-րդ	5-րդ			
				Ֆոսֆատ իոն	5-րդ				
			Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Քասախ գետի ավազան	Քասախ	0,5 կմ ք. Ապարանից վերև (43)	-	-	2-րդ
						0,5 կմ ք. Ապարանից ներքև (44)	Ընդհանուր անօրգանական ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ								
1 կմ ք. Աշտարակից վերև (45)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ				3-րդ			
3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև (46)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ				3-րդ			
Գետաբերան (47)	ԹՔՊ, ընդհանուր անօրգանական ազոտ	3-րդ				4-րդ			
	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն	4-րդ							
Գեղարոտ	0.5 կմ գյ. Արագածից վերև (48)	-			-	2-րդ			
	Գետաբերան (49)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն			3-րդ	3-րդ			

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը/ Դիտակետի համարը	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը	
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Քասախ գետի ավազան	Հախավերդ	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև (50)	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ	
			գյ. Գեղամավանի մոտ (51)	ԹՔՊ	3-րդ	3-րդ	
	Հրազդան գետի ավազան (միջին ներքին հոսանք)	Հրազդան	Հրազդան	0.5 կմ գյ. Քաղսիից ներքև (52)	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
				0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև (53)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
				0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից ներքև (54)	ԹՔՊ, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
				գյ. Գեղանիստ (225)	ԹԿՊ ₅ , ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	5-րդ
					Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր անօրգանական ազոտ	5-րդ	
				6 կմ ք. Երևանից ներքև. գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	Նիտրիտ իոն	3-րդ	5-րդ
					Լուծված թթվածին, ԹԿՊ ₅ , ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր անօրգանական ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր, կախված մասնիկներ	5-րդ	
				Գետաբերան (56)	ԹՔՊ, նիտրատ իոն, ընդհանուր անօրգանական ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը/ Դիտակետի համարը	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Հրազդան գետի ավազան (միջին ներքին հոսանք)	Հրազդան	Գետաբերան (59)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	5-րդ
				Ֆոսֆատ իոն, մանգան	5-րդ	
				ԹԿՊ, նիտրատ իոն	3-րդ	
				ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, մանգան, ընդհանուր անօրգանական ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, Ֆոսֆատ իոն	5-րդ		
	Մարմարիկ գետի ավազան	Մարմարիկ	0,5 կմ գյ. Հանքավանից վերև (57)	–	–	2-րդ
		Գետաբերան (58)	–	–	2-րդ	
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Ձկնագետ գետի ավազան	Ձկնագետ	0,5 կմ գյ. Սեմյոնովկայից վերև (60)	–	–	2-րդ
			Գետաբերան (61)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Մասրիկ գետի ավազան	Մասրիկ	0,5 կմ գյ. Վերին Շորժայից վերև (62)	–	–	2-րդ
			Գետաբերան (63)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Սոթք գետի ավազան	Սոթք	0.5 կմ հանքավայրից վերև (64)	–	–	2-րդ
			Գետաբերան (65)	–	–	2-րդ
	Վարդենիսի լեռներից սկսվող գետեր	Կարճաղբյուր	0.5 կմ գյ. Աղբյուրաձորից վերև (66)	–	–	2-րդ
			Գետաբերան (67)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
		Վարդենիս	0.5 կմ գյ. Վարդենիկից վերև (69)	–	–	2-րդ
			Գետաբերան (70)	Նիտրիտ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը/ Դիտակետի համարը	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը	
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Վարդենիսի լեռներից սկսվող գետեր	Վարդենիս		Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	4-րդ		
		Մարտունի գետ	0.5 կմ գյ. Գեղիովիտից վերև (71)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ	
			Գետաբերան (72)	Ընդհանուր անօրգանակ ան ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ	
				Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ		
	Գեղամա լեռներից սկսվող գետեր	Արգիճի	0.5 կմ գյ. Լեռնակերտից վերև (73)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ	
			Գետաբերան (74)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ	
		Ծակքար	Գետաբերան (75)	Ֆոսֆատ իոն	4-րդ	4-րդ	
		Շողվակ	Գետաբերան (76)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ	
		Գավառագետ	0.5 կմ գյ. Ծաղկավանից վերև (77)	-	-	-	2-րդ
			Գետաբերան (78)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ	
	Ֆոսֆատ իոն			4-րդ			
	Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք	Վեղի գետի ավազան	Վեղի	0.5 կմ գյ. Ուրցաձորից վերև (80)	-	-	2-րդ
2 կմ ք. Արարատից ներքև (82)				ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ	
Արփա գետի ավազան		Արփա	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև (83)	-	-	2-րդ	
			0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	-	-	2-րդ	
			0.5 կմ ք. Վայքից ներքև (85)	-	-	2-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը/ Դիտակետի համարը	Ջրի որակի ցուցանիշ2	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը	
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք	Արփա գետի ավազան	Արփա	0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև (86)	-	-	2-րդ	
			0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև (87)	-	-	2-րդ	
		Եղեգիս	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև (88)	-	-	2-րդ	
		Արփա-Սևան թունել	0.7 կմ գյ. Ծովինարից վերև (68)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ	
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք	Մեղրի գետի ավազան	Մեղրիգետ	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև (89)	-	-	2-րդ	
			Գետաբերան (90)	-	-	2-րդ	
	Ողջի գետի ավազան	Ողջի	1.7 կմ ք. Քաջարանից վերև (91)	1.8 կմ ք. Քաջարանից ներքև (92)	ԹԿՊ, վանադիում, կոբալտ, երկաթ	3-րդ	5-րդ
					ԹՔՊ, մոլիբդեն, ընդհանուր անօրգանակ ան ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան	5-րդ			
			0.8 կմ ք. Կապանից վերև (93)	Մոլիբդեն, վանադիում, կոբալտ, երկաթ	3-րդ	3-րդ	
			6.8 կմ ք. Կապանից ներքև (94)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ցինկ, կադմիում, երկաթ	3-րդ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը/ Դիտակետի համարը	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք	Ողջի գետի ավազան	Ողջի	6.8 կմ ք. Կապանից ներքև (94)	Պղինձ, վանադիում, սուլֆատ իոն	4-րդ	
				Մոլիբդեն, մանգան, կոբալտ	5-րդ	
		Արծվանիկ	0,5 կմ պոչամբարից վերև (95)	Մանգան, կոբալտ, երկաթ վանադիում	3-րդ	3-րդ
				Գետաբերան (96)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ցինկ, երկաթ	3-րդ
			Կադմիում		4-րդ	
			Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, ստիբիում, սուլֆատ իոն	5-րդ		
	Գեղի գետի ավազան	Գեղի	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև (97)	–	–	2-րդ
			Գետաբերան (98)	Մոլիբդեն, մանգան	3-րդ	3-րդ
	Որոտան գետի ավազան	Որոտան	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև (99)	–	–	2-րդ
			1 կմ ք. Մխիանից վերև (100)	–	–	2-րդ
			3 կմ ք. Մխիանից ներքև (101)	–	–	2-րդ
			0.5 կմ գյ. Տաթև ՀԷԿ-ից ներքև (102)	–	–	2-րդ
	Մխիան գետի ավազան	Մխիան	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև (103)	–	–	2-րդ
			Գետաբերան (104)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը/ Դիտակետի համարը	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք	Գորիս գետի ավազան	Գորիսգետ	3 կմ ք. Գորիսից վերև (106)	-	-	2-րդ
			1.5 կմ ք. Գորիսից ներքև (107)	ԹՔՊ	3-րդ	5-րդ
				Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ	

(*)- 1 -րդ դաս «գերազանց» քիմիական որակ, 2 -րդ դաս «լավ» քիմիական որակ, 3 -րդ դաս «միջակ» քիմիական որակ, 4 -րդ դաս «անբավարար» քիմիական որակ, 5 -րդ դաս «վատ» քիմիական որակ

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

ՀՀ մակերևութային ջրերի որակի էկոլոգիական նորմերով գնահատմամբ Փամբակ գետի ջրի քիմիական որակը գետի վերին հոսանքում՝ Հարթագյուղից վերև հատվածում, «լավ» որակի է (2-րդ դաս), Սպիտակ քաղաքից ներքև հատվածում՝ «անբավարար» որակի է (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված նիտրատ իոնով, Վանաձոր քաղաքից վերև հատվածում՝ «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված նիտրատ իոնով, Վանաձոր քաղաքից ներքև ընկած հատվածում՝ «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոնների պարունակությամբ:

Դեբեդ գետի՝ Մարցիգետ գետի թափման կետից ներքև հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս): Դեբեդ գետի Այրումից վերև և սահմանի մոտ հատվածներում ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և նիտրատ իոններով:

Չորագետ գետի ջուրը գետի ողջ հոսանքում «լավ» որակի է (2-րդ դաս):

Տաշիր գետի վերին հոսանքում՝ Միխայելովկայից վերև հատվածում, ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ԹՔՊ-ով և ամոնիում իոնով, ստորին հոսանքում՝ «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով և ընդհանուր ֆոսֆորով:

Մարցիգետ գետի գետաբերանի հատվածում ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով:

Ախթալա գետի գետաբերանի հատվածում ջուրը «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ցինկով, պղնձով, կադմիումով, մանգանով, երկաթով, սուլֆատ իոնով և կախված մասնիկներով:

Գարգառ գետի ջուրը գետի ողջ հոսանքում «լավ» որակի է (2-րդ դաս):

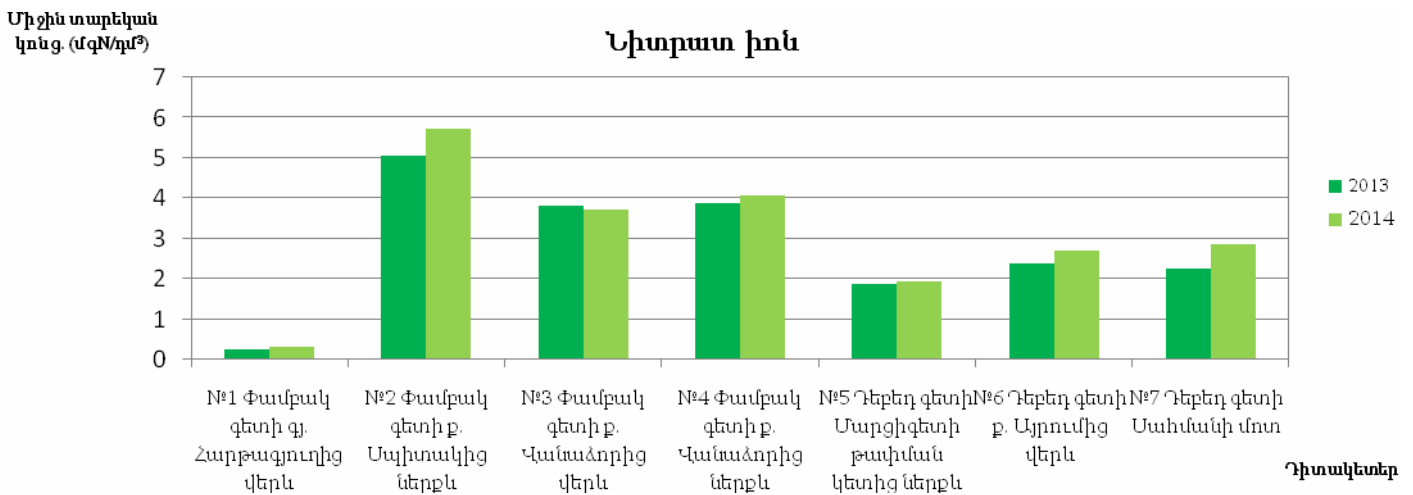
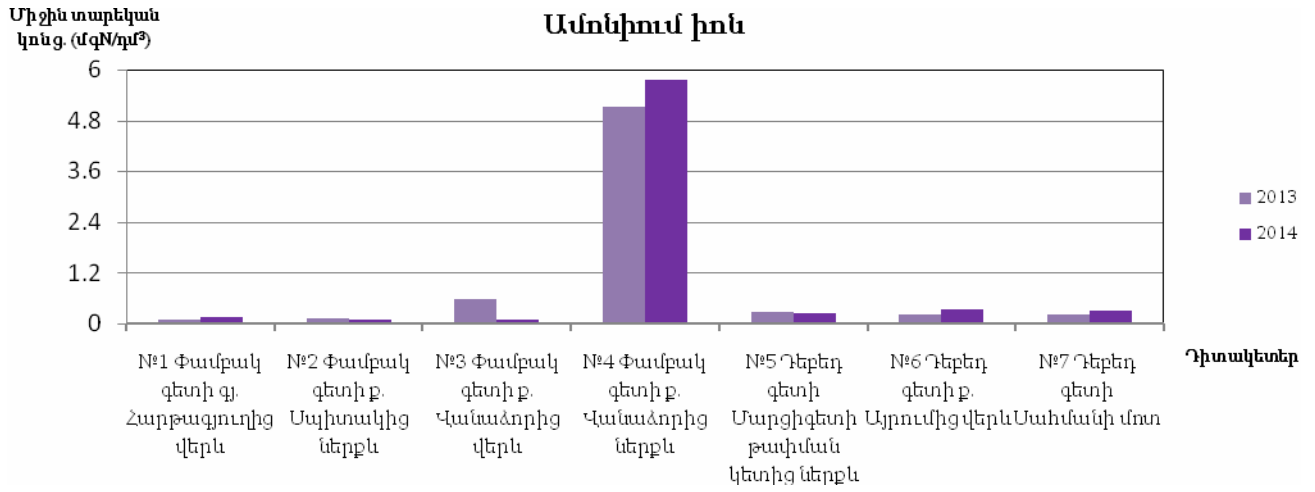
Շնող գետի գետաբերանի հատվածում ջուրը «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված մոլիբդենով:

Աղստև գետի վերին հոսանքում՝ Դիլիջանից վերև հատվածում, ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), Դիլիջանից ներքև հատվածում՝ «անբավարար» որակի է (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով, Իջևանից վերև հատվածում՝ «լավ» որակի է (2-րդ դաս), Իջևանից ներքև հատվածում՝ «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով:

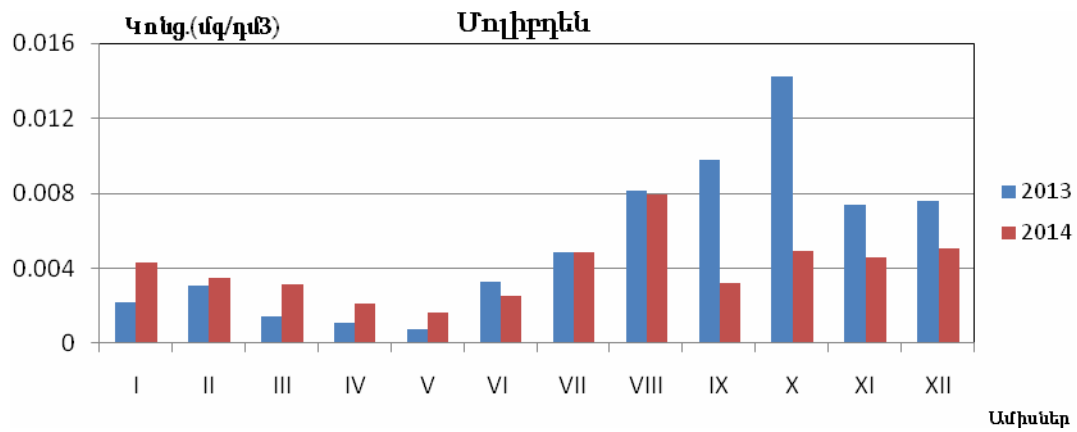
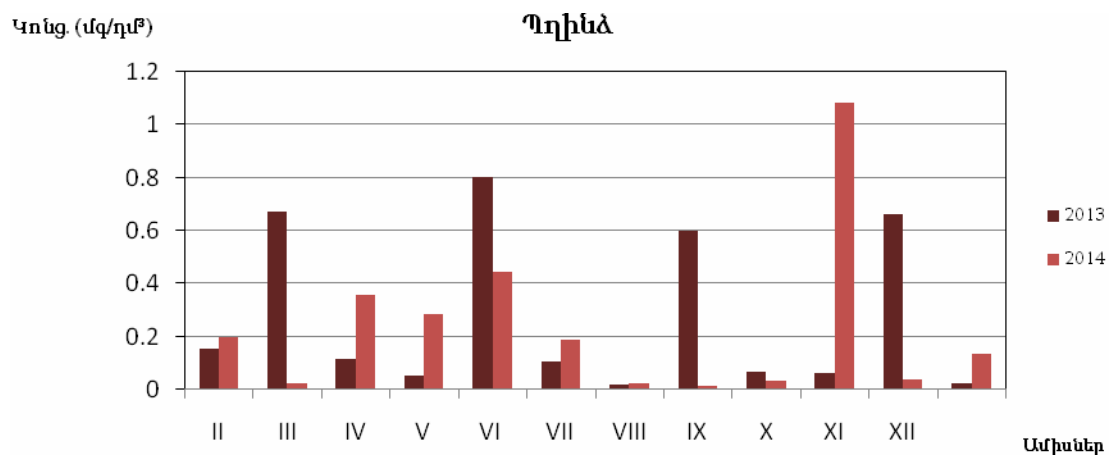
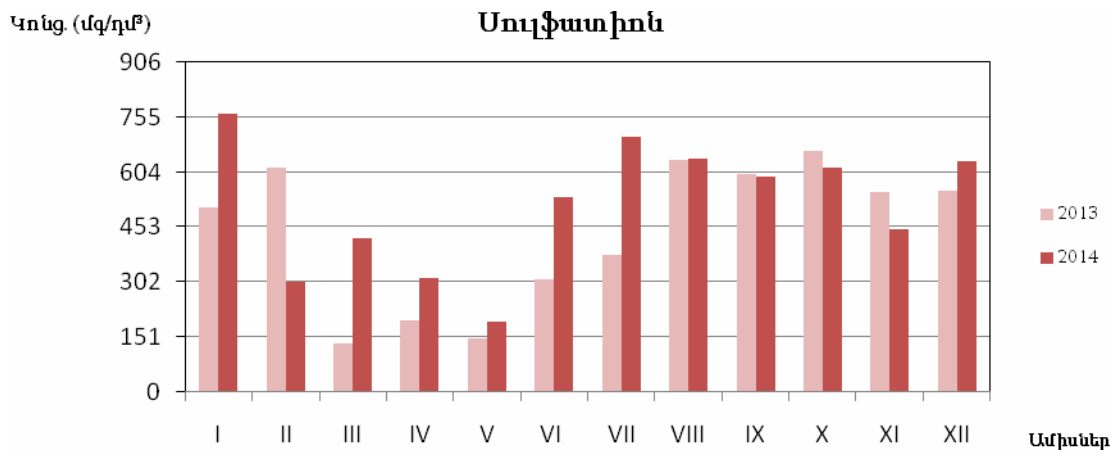
Գետիկ գետի ջուրը գետի ողջ հոսանքում «լավ» որակի է (2-րդ դաս):

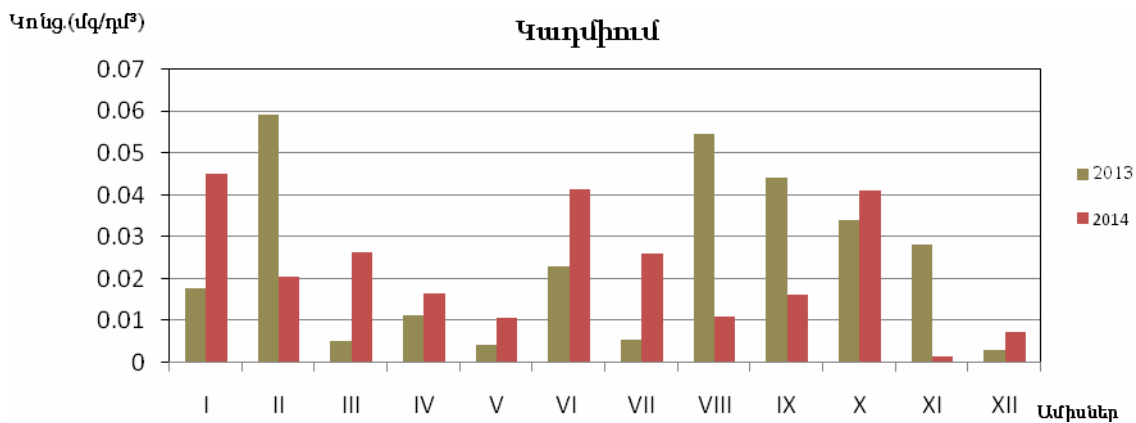
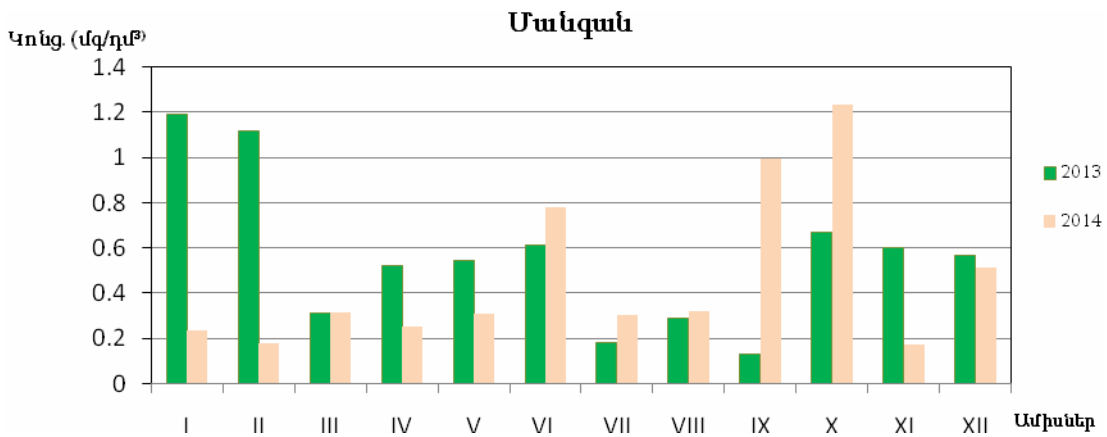
2014թ.-ին Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածքում ջրի «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» քիմիական որակ (5-րդ դաս) պայմանավորող որոշ ցուցանիշների միջին տարեկան և ամենամսյա կոնցենտրացիաների փոփոխությունները ստորև բերված են գրաֆիկական պատկերների տեսքով.

Փամբակ և Դեբեդ գետեր

Ախթալա գետի գետաբերան (դիտակետ №14)

Ախտորյանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Ախտորյան գետի Ամասիայից վերև հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), Ամասիայից ներքև հատվածում՝ «անբավարար» որակի (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով և ընդհանուր ֆոսֆորով: Ախտորյան գետի Գյումրիից վերև հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), Գյումրիից ներքև հատվածում՝ «վատ» որակի (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում իոնով և կախված մասնիկներով: Ախտորյան գետի Երվանդաշատից ներքև հատվածում ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով:

Աշոցք գետի Արտաշենից վերև հատվածում ջուրը «զերազանց» որակի է (1-ին դաս), գետաբերանի հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս):

Կարկաչուն գետի գետաբերանի հատվածում ջուրը «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված նիտրիտ իոնով:

Մեծամոր գետի Վաղարշապատից հարավ, Վաղարշապատից հարավ-արևելք և Ռանչպար գյուղից ներքև ընկած հատվածներում ջուրը «վատ» որակի է (5-րդ դաս) Վաղարշապատից հարավ ընկած հատվածում պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով, Վաղարշապատից հարավ-արևելք և Ռանչպար գյուղից ներքև ընկած հատվածներում պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով:

Հրագրանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Քասախ գետի Ապարան քաղաքից վերև հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), Ապարան քաղաքից ներքև ընկած հատվածում՝ «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոնների պարունակությամբ: Աշտարակից վերև և Աշտարակից ներքև հատվածներում գետի ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով, գետաբերանի հատվածում՝ «անբավարար» որակի է (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված նիտրատ և ֆոսֆատ իոններով:

Գեղարոտ գետի Արագած գյուղից վերև հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «միջակ» որակի է (3 -րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով:

Հախվերդ գետի Փարպի գյուղից ներքև հատվածում ջուրը «միջակ» որակի է (3 -րդ դաս)՝ պայմանավորված ԹՔՊ-ով և ֆոսֆատ իոնով:

Հրագրան գետի Գեղամավան գյուղի մոտ, Քաղսի գյուղից ներքև, Արգել գյուղից ներքև և Արգնի ՀԷԿ-ից ներքև հատվածներում ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս). Գեղամավանի մոտ հատվածում պայմանավորված ԹՔՊ-ով, Քաղսից ներքև հատվածում պայմանավորված ԹՔՊ-ով և ֆոսֆատ իոնով, Արգելից ներքև հատվածում պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով, Արգնի ՀԷԿ-ից ներքև հատվածում պայմանավորված ԹՔՊ-ով, նիտրատ և ֆոսֆատ իոններով: Գեղանիստ գյուղի մոտ ընկած հատվածում, Երևանից ներքև՝ Դարբնիկ գյուղի մոտ և գետաբերանի հատվածներում Հրագրան գետի ջուրը «վատ» որակի է (5-րդ դաս). Գեղանիստ գյուղի մոտ հատվածում պայմանավորված ընդհանուր անօրգանական ազոտով, ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով, Դարբնիկ գյուղի մոտ հատվածում պայմանավորված լուծված թթվածնով, ԹԿՊ₅-ով, ԹՔՊ-ով, ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով, մանգանով, ընդհանուր անօրգանական ազոտով, ընդհանուր ֆոսֆորով և կախված մասնիկներով, գետաբերանի հատվածում պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով և մանգանով:

Գետառ գետի գետաբերանի հատվածում ջուրը «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով:

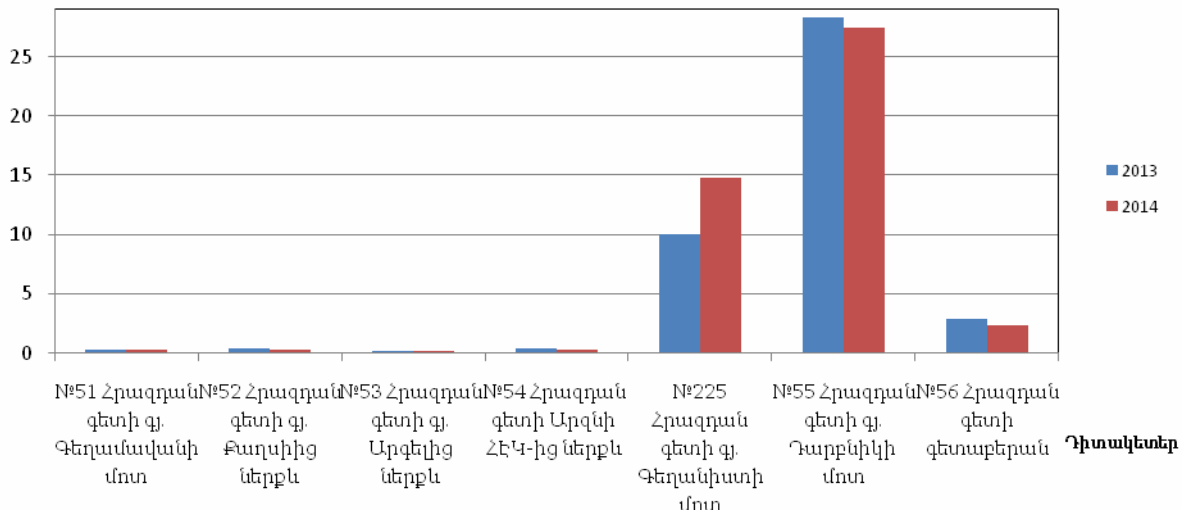
Մարմարիկ գետի ողջ հոսանքում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս):

2014թ.-ին Հրագրանի ջրավազանային կառավարման տարածքում ջրի «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» քիմիական որակ (5-րդ դաս) պայմանավորող որոշ ցուցանիշների միջին տարեկան և ամենամսյա կոնցենտրացիաների փոփոխությունները ստորև բերված են գրաֆիկական պատկերների տեսքով.

Հրագրան գետ

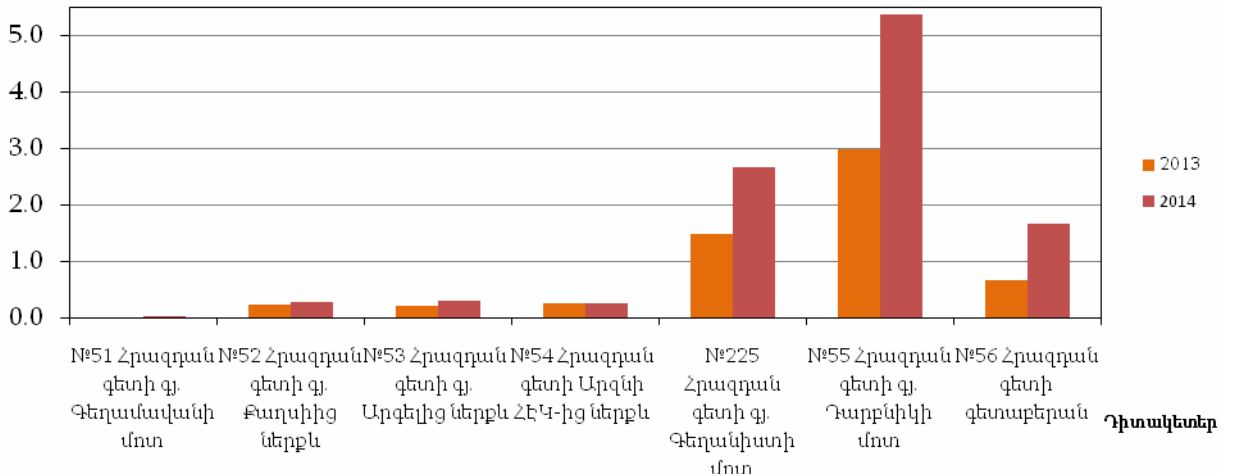
Միջին տարեկան կոնց. (մգ/դմ³)

Ամոնիում իոն

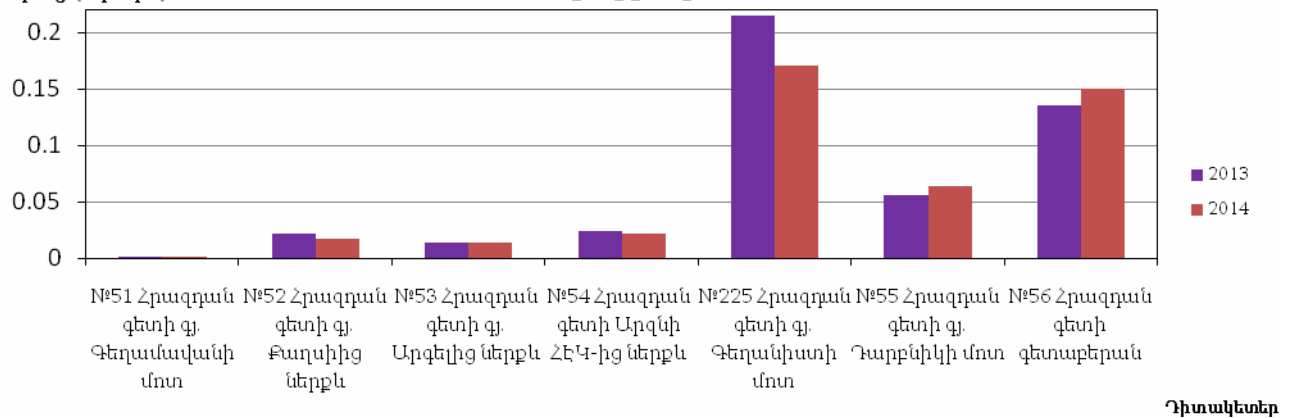
Միջին տարեկան կոնց. (մգ/դմ³)

Ֆոսֆատ իոն

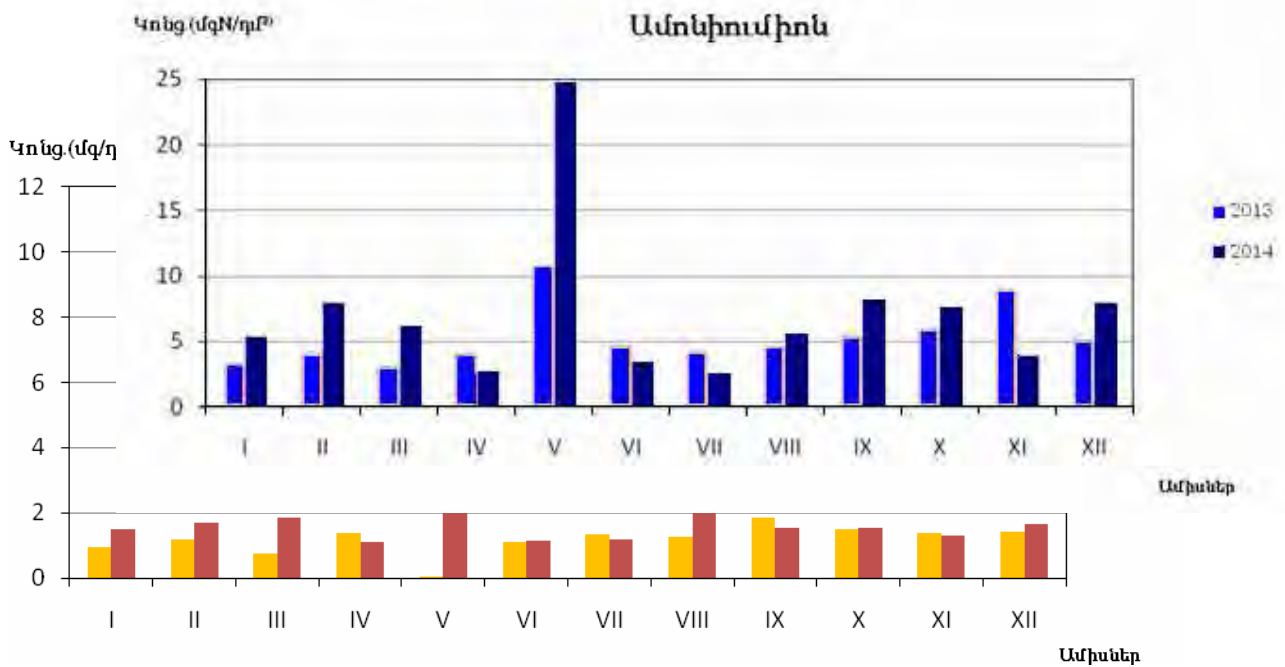

Միջին տարեկան կոնց. (մգ/դմ³)

Նիտրիտ իոն

Ֆետառ գետի գետաբերան (դիտակետ № 59)

Մեղման քաղաքացիական կառավարման տարածք

Ձկնագետ գետի Սեմյոնովկայից վերև հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով:

Մասրիկ գետի Վերին Շորժա գյուղից վերև հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով:

Սոթք գետի ողջ հոսանքում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս):

Կարճաղբյուր գետի վերին հոսանքում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով:

Վարդենիս գետի վերին հոսանքում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «անբավարար» որակի է (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով:

Մարտունի գետի վերին հոսանքում ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով, գետաբերանի հատվածում՝ «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով:

Արգիճի գետի ողջ հոսանքում ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով:

Ծակքար գետի գետաբերանի հատվածում ջուրը «անբավարար» որակի է (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով:

Շողվակ գետի գետաբերանի հատվածում ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով:

Գավառագետ գետի վերին հոսանքում՝ գյուղ Ծաղկավանից վերև հատվածում, ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «անբավարար» որակի է (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով:

Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք

Վեդի գետի Ուրցաձոր գյուղից վերև հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), Արարատից ներքև հատվածում՝ «բավարար» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ԹՔՊ-ով, ամոնիում, նիտրիտ և ֆոսֆատ իոններով:

Արփա գետի ողջ հոսանքում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս):

Եղեգիս գետի Շատին գյուղից ներքև ընկած հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս):

Արփա-Սևան թունելի ջուրը «բավարար» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված նիտրատ և ֆոսֆատ իոններով:

Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մեղրիգետ գետի ողջ հոսանքում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս):

Ողջի գետի Քաջարան քաղաքից վերև հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), Քաջարան քաղաքից ներքև հատվածում՝ «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված մանգանով, ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով, Կապան քաղաքից վերև հատվածում՝ «բավարար» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված մոլիբդենով, վանադիումով, կոբալտով և երկաթով, Կապան քաղաքից ներքև հատվածում՝ «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված մոլիբդենով, մանգանով և կոբալտով:

Արծվանիկ գետի վերին հոսանքում՝ պոչամբարից վերև հատվածում, ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված մանգանով, կոբալտով և երկաթով, գետաբերանի հատվածում՝ «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված մոլիբդենով, մանգանով, վանադիումով, կոբալտով, ստիբիումով և սուլֆատ իոնով:

Գեղի գետի Աջաբաջ գյուղից վերև հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «բավարար» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված մոլիբդենով և մանգանով:

Որոտան գետի ողջ հոսանքում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս):

Միսիան գետի Արևիս գյուղից վերև հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով:

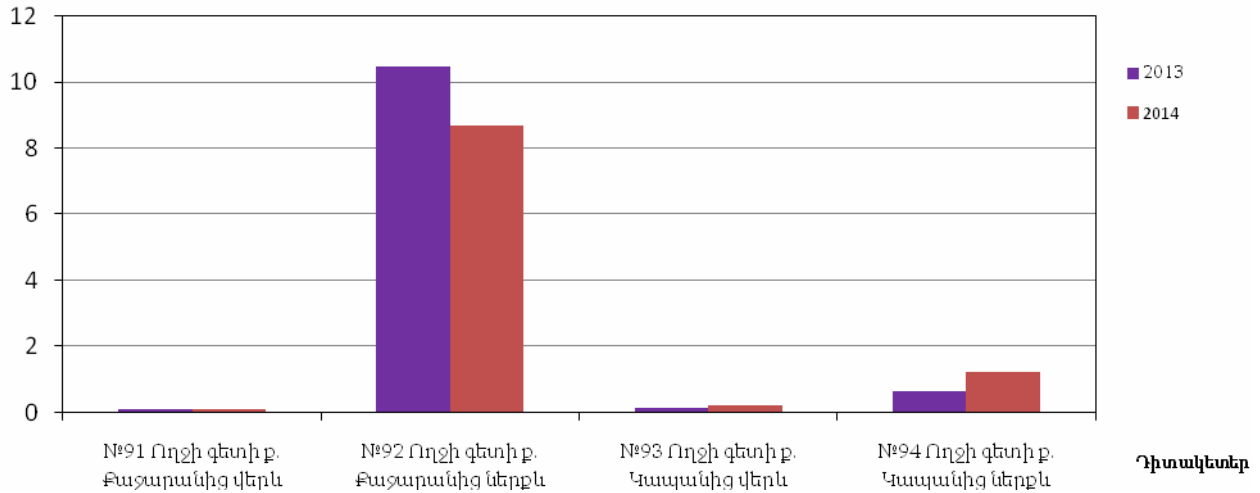
Գորիսգետ գետի վերին հոսանքում՝ Գորիս քաղաքից վերև հատվածում, ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), Գորիս քաղաքից ներքև հատվածում՝ «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում, նիտրիտ և ֆոսֆատ իոններով:

2014թ.-ին Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածքում ջրի անբավարար (4-րդ դաս) և վատ քիմիական որակ (5-րդ դաս) պայմանավորող որոշ ցուցանիշների միջին տարեկան և ամենամսյա կոնցենտրացիաների փոփոխությունները ստորև բերված են գրաֆիկական պատկերների տեսքով.

Ողջի գետ

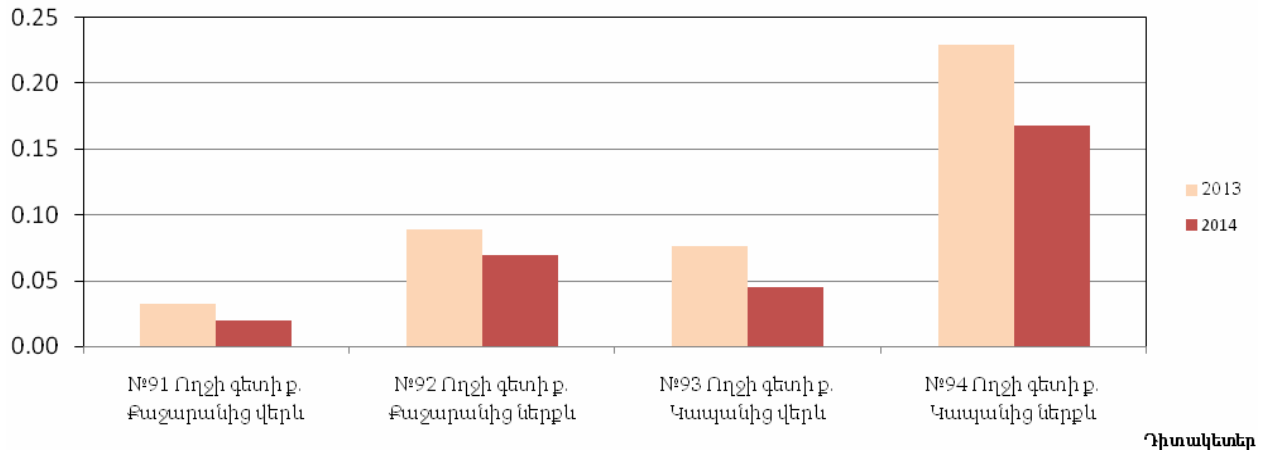
Միջին տարեկան
կոնց. (մգ/դմ³)

Ամունիում իոն

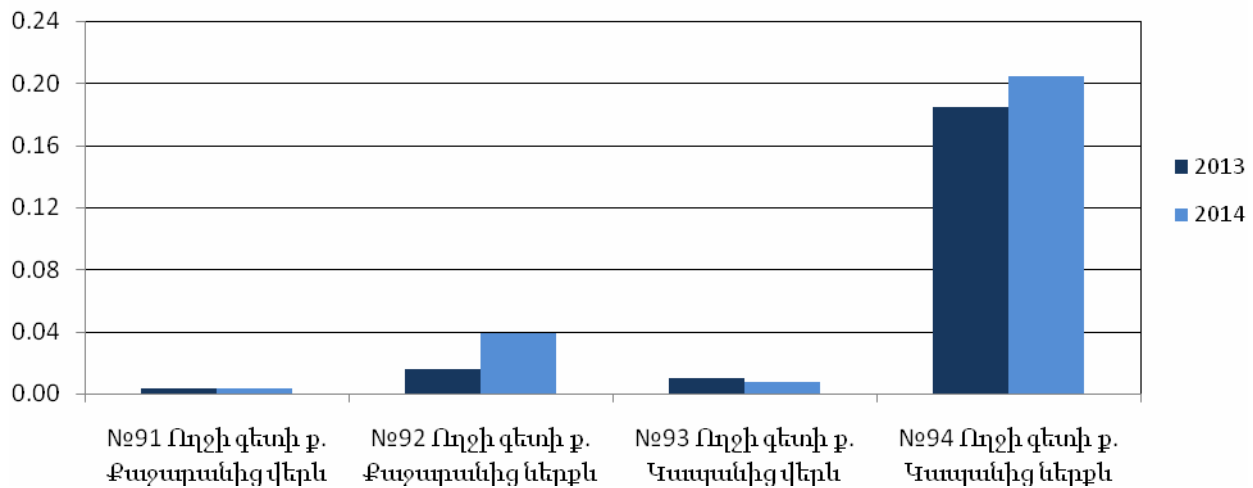

Միջին տարեկան
կոնց. (մգ/դմ³)

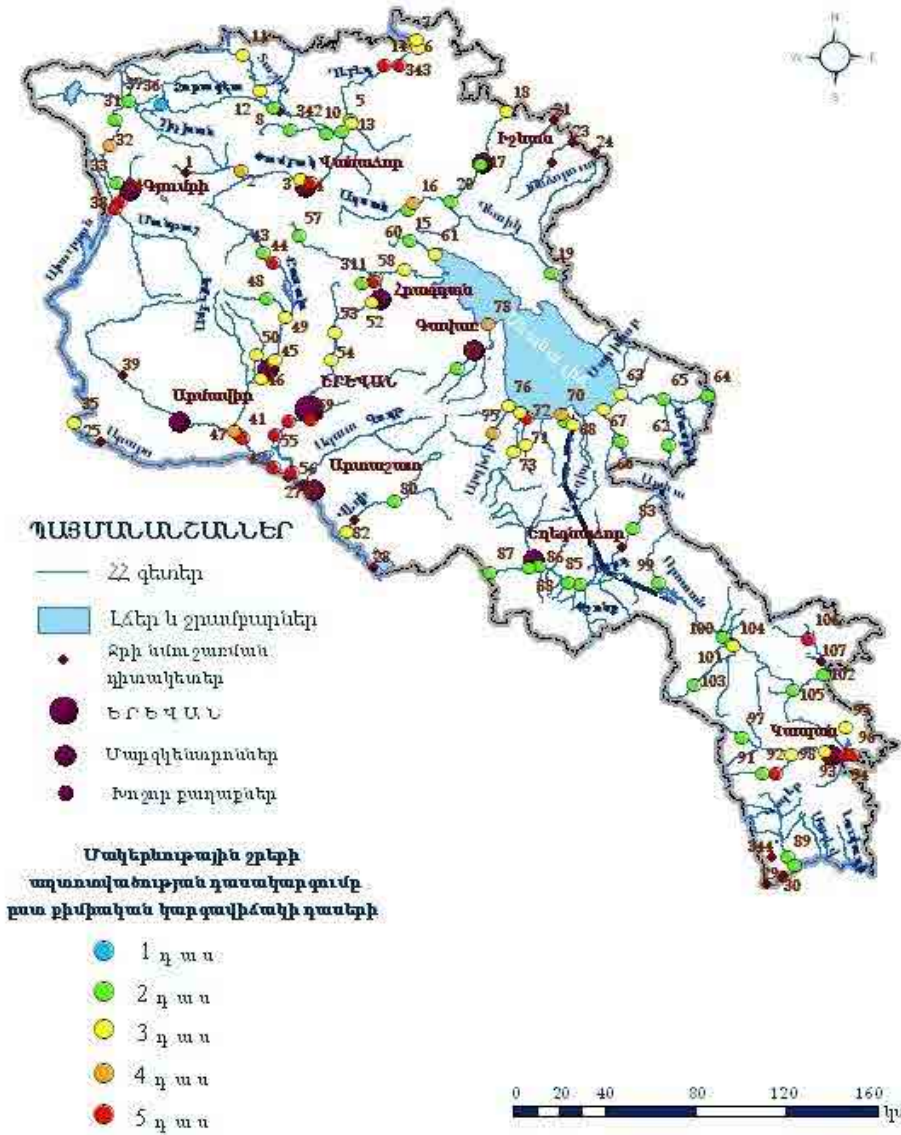
Մոլիբդեն

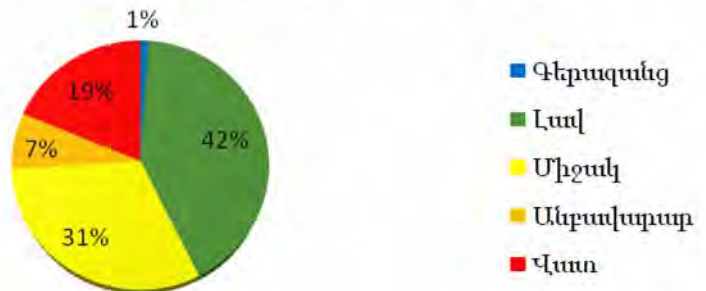
Մանգան

2014թ-ին ՀՀ գետերի ջրի քիմիական որակը

2014թ. -ին ՀՀ գետերի ջրի քիմիական որակի ամփոփ նկարագիրը (դիտակետերի ընդհանուր թիվը 96 է)

ՀՀ ջրամբարների ջրի քիմիական որակը 2014թ.-ին ()**

Աղյուսակ 2

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը/ Դիտակետի համարը	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Արփիլճի ջրամբար	ամբարտակի մոտ (109)	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
Ախուրյանի ջրամբար	ամբարտակի մոտ (110)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
Ապարանի ջրամբար	ամբարտակի մոտ (111)	-	-	2-րդ
Երևանյան լիճ	ամբարտակի մոտ (112)	ԹՔՊ	3-րդ	5-րդ
		Ֆոսֆատ իոն	5-րդ	
Ազատի ջրամբար	ամբարտակի մոտ(113)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
Կեչուտի ջրամբար	ամբարտակի մոտ (114)	-	-	2-րդ

(**) ՀՀ ջրամբարների ջրի քիմիական որակի գնահատումը կատարվել է համաձայն ՀՀ մակերևութային ջրերի էկոլոգիական նորմերի (ՀՀ կառավարության 2011թ.-ի հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշման հավելված N2):

ՀՀ ջրամբարներ

ՀՀ մակերևութային ջրերի էկոլոգիական նորմերով գնահատմամբ Արփիլճի ջրամբարի ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս) ըստ ԹՔՊ-ի և ֆոսֆատ իոնի, Ախուրյանի ջրամբարի ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս) ըստ ամոնիում, նիտրիտ և ֆոսֆատ իոնների, Ապարանի ջրամբարի ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), Երևանյան լճի ջուրն ըստ ֆոսֆատ իոնի «վատ» որակի է (5-րդ դաս): Ազատի ջրամբարի ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս) ըստ ֆոսֆատ իոնի, Կեչուտի ջրամբարի ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս):

Արաքս գետի և Սևանա լճի ջրի քիմիական որակի մոնիտորինգի արդյունքները 2014թ.-ին

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը քարտեզի վրա	Դիտակետի տեղադրությունը	Նմուշների քանակ	ՍԹԿ-ն գերազանցող ցուցանիշների անվանումը	ՍԹԿ-ն գերազանցող դեպքերի քանակը	Միջին տարեկան կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից (անգամ)
Արաքս	25	գյ. Սուրմալուի դիմաց	8	ԹԿՊ ₅	5	1.2
				այլումին	8	7.9
				վանադիում	8	9.4
				քրոմ	8	8.4
				մանգան	6	4.1
				պղինձ	8	2.3
Արաքս	26	Հրազդան գետի թափման կետից վերև	10	սուլֆատ իոն	5	1.2
				նիտրիտ իոն	9	3.3
				այլումին	10	7.9
				վանադիում	10	11.8
				քրոմ	10	7.0
				մանգան	9	4.3
				պղինձ	10	2.5
				սելեն	8	1.9
Արաքս	27	Հրազդան գետի թափման կետից ներքև	10	սուլֆատ իոն	8	1.4
				նիտրիտ իոն	10	7.1
				ամոնիում իոն	10	3.4
				ԹՔՊ	5	1.2
				այլումին	9	3.6
				վանադիում	10	15.2
				քրոմ	10	6.0
				մանգան	9	3.4
				պղինձ	10	2.1
				սելեն	8	1.8
Արաքս	28	0.5 կմ Արմաշ գյուղից ներքև	10	սուլֆատ իոն	9	1.4
				նիտրիտ իոն	10	6.1
				ամոնիում իոն	5	1.3
				այլումին	7	3.1
				վանադիում	10	15.5
				քրոմ	10	5.9
				մանգան	7	2.1
				պղինձ	10	2.4
				սելեն	8	1.9
Արաքս	29	2 կմ Ագարակից հարավ	11	սուլֆատ իոն	11	2.2
				նիտրիտ իոն	5	1.5
				այլումին	10	4.9
				վանադիում	11	14.2
				քրոմ	11	5.3

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը քարտեզի վրա	Դիտակետի տեղադրությունը	Նմուշների քանակ	ՍԹԿ-ն գերազանցող ցուցանիշների անվանումը	ՍԹԿ-ն գերազանցող դեպքերի քանակը	Միջին տարեկան կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից (անգամ)
Արաքս	29	2 կմ Ագարակից հարավ	11	մանգան	5	1.8
				պղինձ	11	2.6
				սելեն	11	3.2
	30	2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք	11	սուլֆատ իոն	11	2.2
				նիտրիտ իոն	7	1.7
				ալյումին	10	5.0
				վանադիում	11	13.8
				քրոմ	11	5.4
				մանգան	8	2.2
				պղինձ	11	7.0
սելեն	11	2.9				
Սևանա լիճ	115-131	Սևանա լիճ	59	ԹԿՊ ₅	36	1.2-1.5
				ԹՔՊ	27	1.2-2.3
				վանադիում	59	3.8-5.6
				քրոմ	50	1.2-3.4
				սելեն	42	1.2-1.9

Արաքս գետ

Արաքս գետի 6 դիտակետից վերցված փորձանմուշներում որոշված ցուցանիշներից, ըստ ձկնատնտեսական նորմերով գնահատման, գերազանցվել են ԹԿՊ₅-ի, ԹՔՊ-ի, ամոնիում, նիտրիտ, սուլֆատ իոնների, վանադիումի, քրոմի, մանգանի, պղնձի, ալյումինի և սելենի ՍԹԿ-ները: Ըստ ձկնատնտեսական նորմերով գնահատման, Արաքս գետից վերցված փորձանմուշներում դիտվում է վանադիումով բարձր աղտոտվածություն: Վանադիումի ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 9.4-15.5 անգամ:

Արաքս գետի գյ. Սուրմալուի դիմաց հատվածում, ըստ ձկնատնտեսական նորմերով գնահատման, 1.2 անգամ գերազանցվել է ԹԿՊ₅-ի, 7.9 անգամ՝ ալյումինի, 8.4 անգամ՝ քրոմի, 4.1 անգամի, 2.3 անգամ՝ պղնձի ՍԹԿ-ները:

Արաքս գետի Հրազդան գետի թափման կետից վերև հատվածում, ըստ ձկնատնտեսական նորմերով գնահատման, 3.3 անգամ՝ նիտրիտ իոնի, 7.9 անգամ՝ ալյումինի, 7.0 անգամ՝ քրոմի, 4.3 անգամ՝ մանգանի, 2.5 անգամ՝ պղնձի, 1.9 անգամ՝ սելենի և 1.2 անգամ սուլֆատ իոնի ՍԹԿ-ները:

Արաքս գետի Հրազդան գետի թափման կետից ներքև հատվածում, ըստ ձկնատնտեսական նորմերով գնահատման, 1.2 անգամ գերազանցվել է ԹՔՊ-ի, 3.4 անգամ՝ ամոնիում իոնի, 7.1 անգամ՝ նիտրիտ իոնի, 2.1 անգամ՝ պղնձի, 6.0 անգամ՝ քրոմի, 3.4 անգամ՝ մանգանի, 3.6 անգամ՝ ալյումինի և 1.4 անգամ սուլֆատ իոնի ՍԹԿ-ները:

Արաքս գետի գյ. Արմաշից ներքև ընկած հատվածում, ըստ ձկնատնտեսական նորմերով գնահատման, գերազանցվել է 6.1 անգամ նիտրիտ իոնի, 1.3 անգամ ամոնիում իոնի, 2.4 անգամ՝ պղնձի, 5.9 անգամ՝ քրոմի, 2.1 անգամ՝ մանգանի, 3.1 անգամ՝ ալյումինի, 1.9 անգամ՝ սելենի և 1.4 անգամ՝ սուլֆատ իոնի ՍԹԿ-ները:

Արաքս գետի ք. Ագարակից հարավ ընկած հատվածում, ըստ ձկնատնտեսական նորմերով գնահատման, 1.5 անգամ գերազանցվել է նիտրիտ իոնի, 2.6 անգամ՝ պղնձի, 5.3

անգամ՝ քրոմի, 1.8 անգամ՝ մանգանի, 4.9 անգամ՝ ալյումինի, 3.2 անգամ՝ սելենի և 2.2 անգամ՝ սուլֆատ իոնի ՍԹԿ-ները:

Արաքս գետի ք. Ագարակից հարավ-արևելք ընկած հատվածում, ըստ ձկնատնտեսական նորմերով գնահատման, 1.7 անգամ գերազանցվել է նիտրիտ իոնի, 7.0 անգամ՝ պղնձի, 5.4 անգամ՝ քրոմի, 2.2 անգամ՝ մանգանի, 5.0 անգամ՝ ալյումինի, 2.9 անգամ՝ սելենի և 2.2 անգամ՝ սուլֆատ իոնի ՍԹԿ-ները:

Որոշված մյուս ցուցանիշների պարունակությունները դիտվել են ՍԹԿ-ների սահմաններում:

Սևանա լիճ

2014թ.-ին Սևանա լճի հիդրոքիմիական ուսումնասիրությունների համար վերցվել են նմուշներ և՛ լճի մակերևույթից, և՛ լճի տարբեր խորությամբ կտրվածքներից: Համաձայն ստացված տվյալների Սևանա լճի թթվածնային ռեժիմն եղել է բավարար լճի բնական կենսագործունեության համար՝ դիտվելով թույլատրելի նորմի սահմանում:

Սևանա լճից վերցված փորձանմուշներում, ըստ ձկնատնտեսական նորմերով գնահատման, սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիան գերազանցել են ԹԿՊ₅-ի, ԹՔՊ-ի, վանադիումի, քրոմի և սելենի կոնցենտրացիաները: ԹԿՊ₅-ը սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիան գերազանցել է 1.2-1.5 անգամ, ԹՔՊ-ն՝ 1.2-2.3 անգամ, քրոմինը՝ 1.2-3.4 անգամ, վանադիումինը՝ 3.8-5.6 անգամ: Հիմք ընդունելով լճի ջրի քիմիական որակի բազմամյա ուսումնասիրությունների տվյալները՝ վանադիումի այսպիսի քանակությունը լճի բնական առանձնահատկությունն է և չի համարվում աղտոտվածություն:

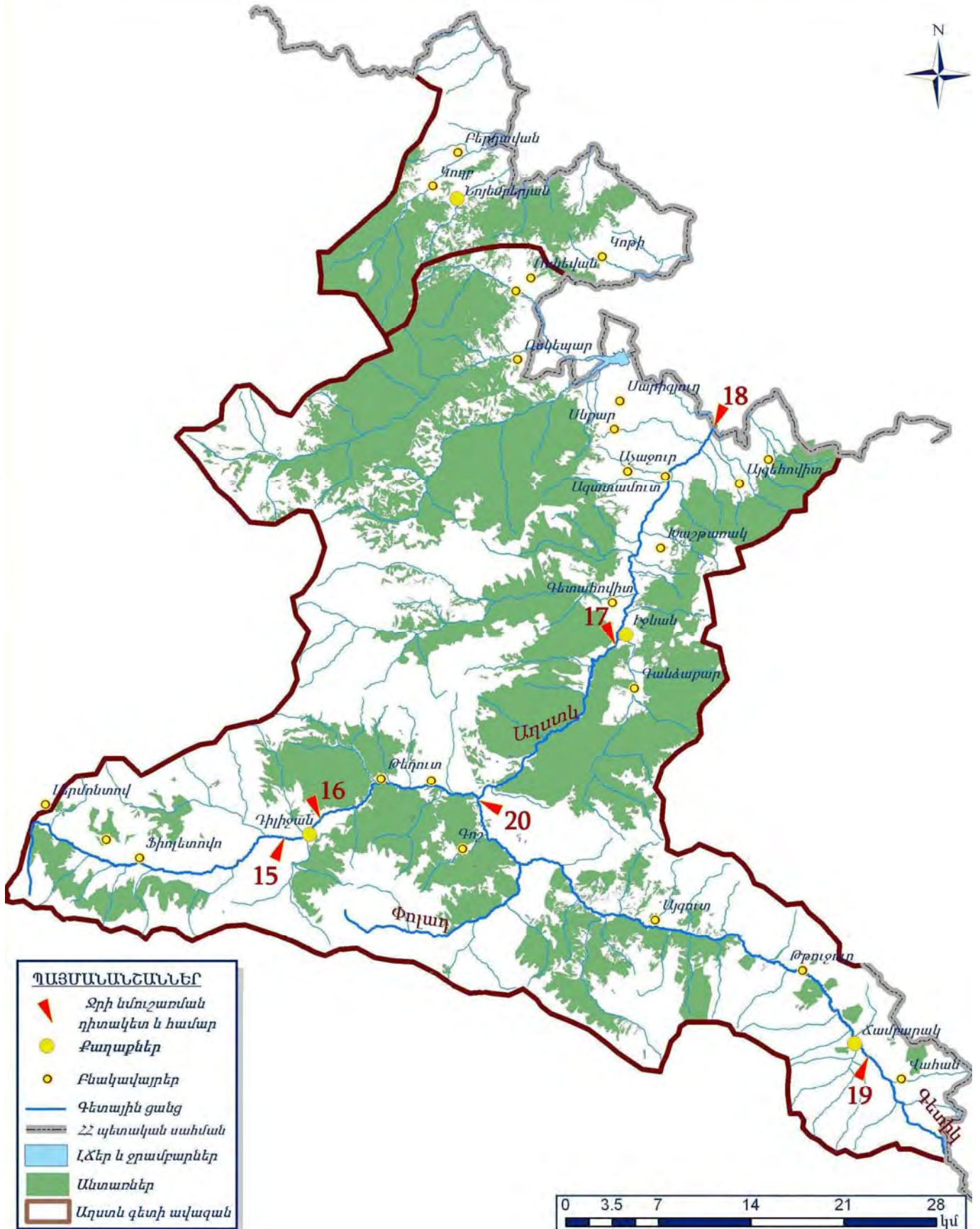
Սևանա լճի առանձին հատվածներում դիտվել է սելենի գերազանցում սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիայից (1.2-1.9 անգամ):

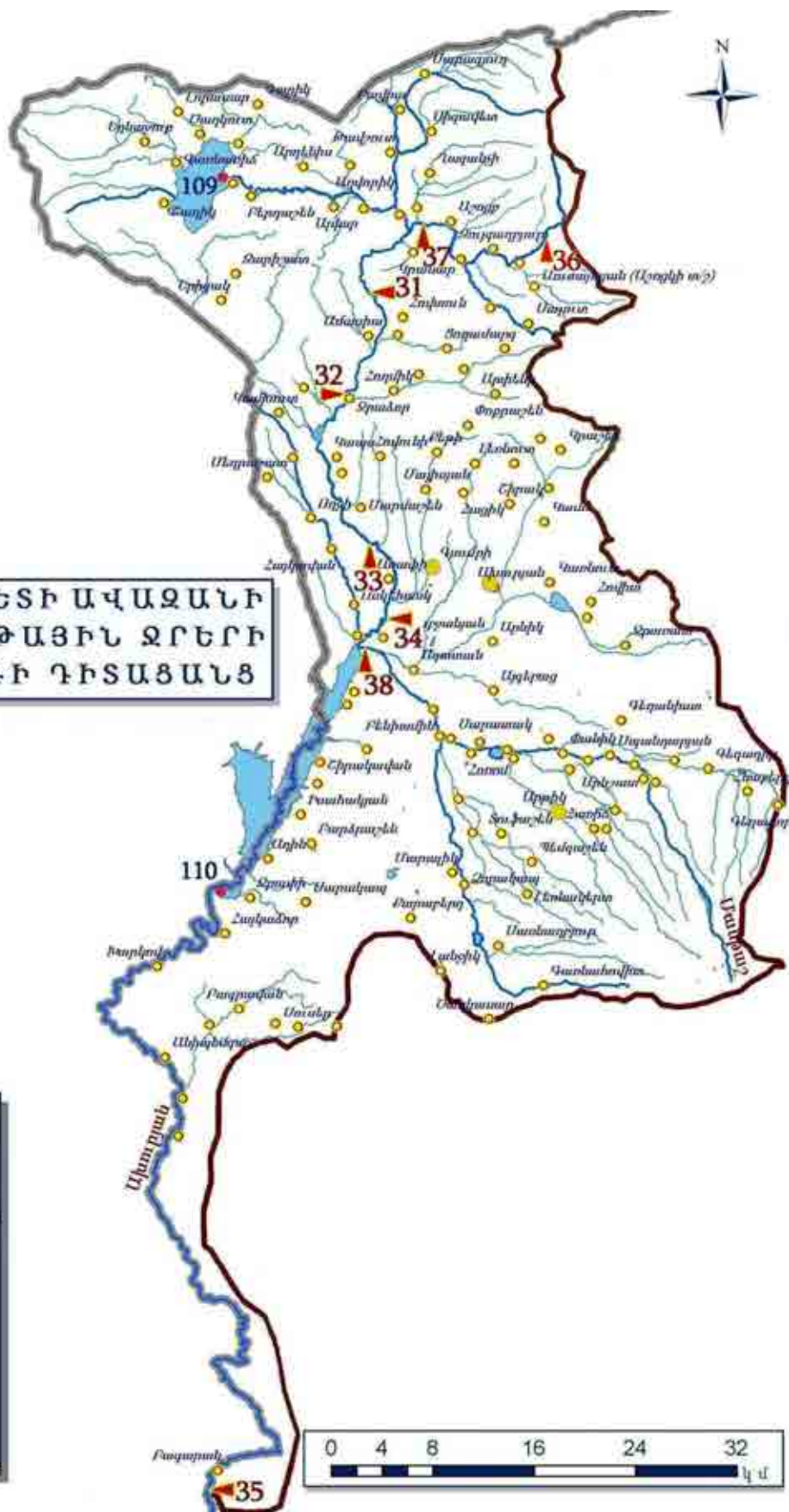
Որոշված մյուս ցուցանիշների պարունակությունները դիտվել են սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների սահմաններում:

ՀՀ մակերևութային ջրերի մոնիտորինգի դիտացանցն ըստ գետավազանների

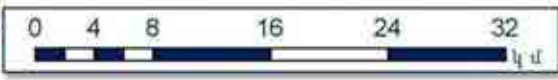
**ԱՂԱՏԵՎ ԳԵՏԻ ԱՎԱԶԱՆԻ ՄԱԿԵՐԵՎՈՒՅԹԱՅԻՆ
ՋՐԵՐԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՅԱՆՑ**

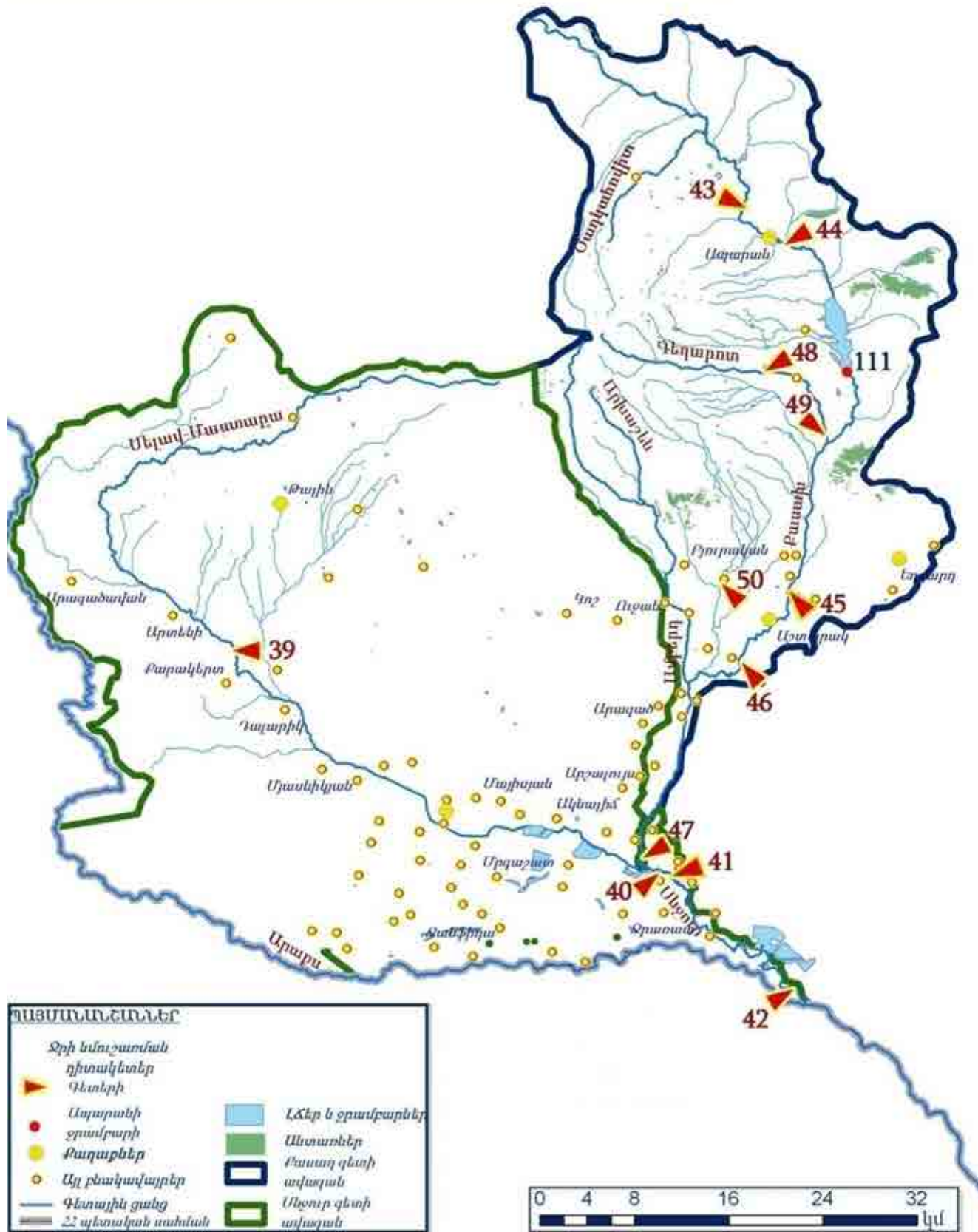

ԱԽՈՒՐՅԱՆ ԳԵՏԻ ԱՎԱԶԱՆԻ
 ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ
 ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՑԱՆՑ

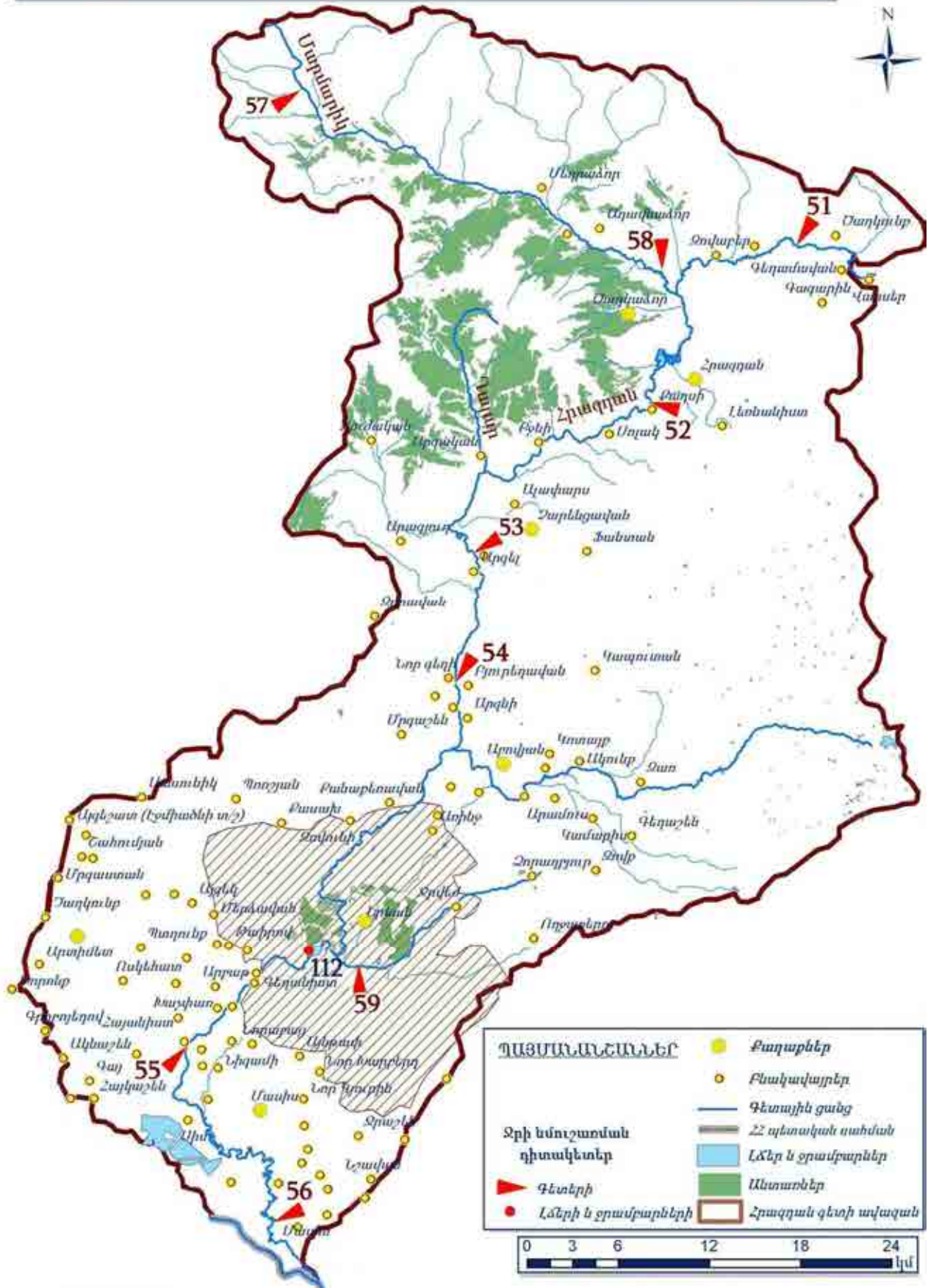
- ՊԱՅՄԱՆԱՆՈՒՄ**
- Ջրի նմուշառման դիտակետեր
 - ▲ Գետերի
 - Լճերի և ջրամբարների
 - Բաղարներ
 - Բնակավայրեր
 - Գետային ցանց
 - ՀՀ պետական սահման
 - ԼՃեր և ջրամբարներ
 - Անտառներ
 - Ախուրյան գետի ավազան

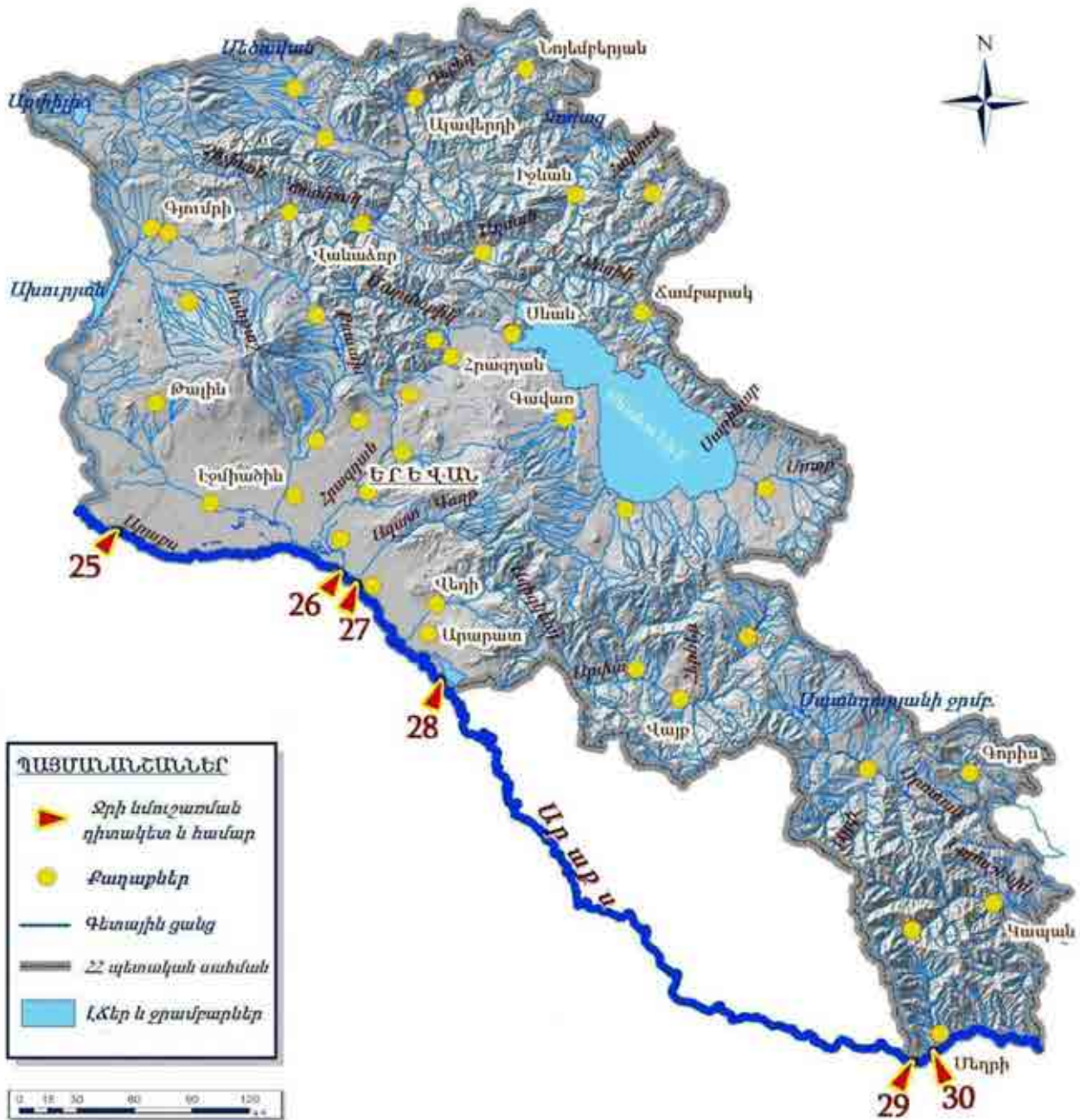
ՔԱՍԱՂ ԵՎ ՍԵՎՋՈՒՐ ԳԵՏԱՎԱԶԱՆՆԵՐԻ
ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ
ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՅԱՆՑ

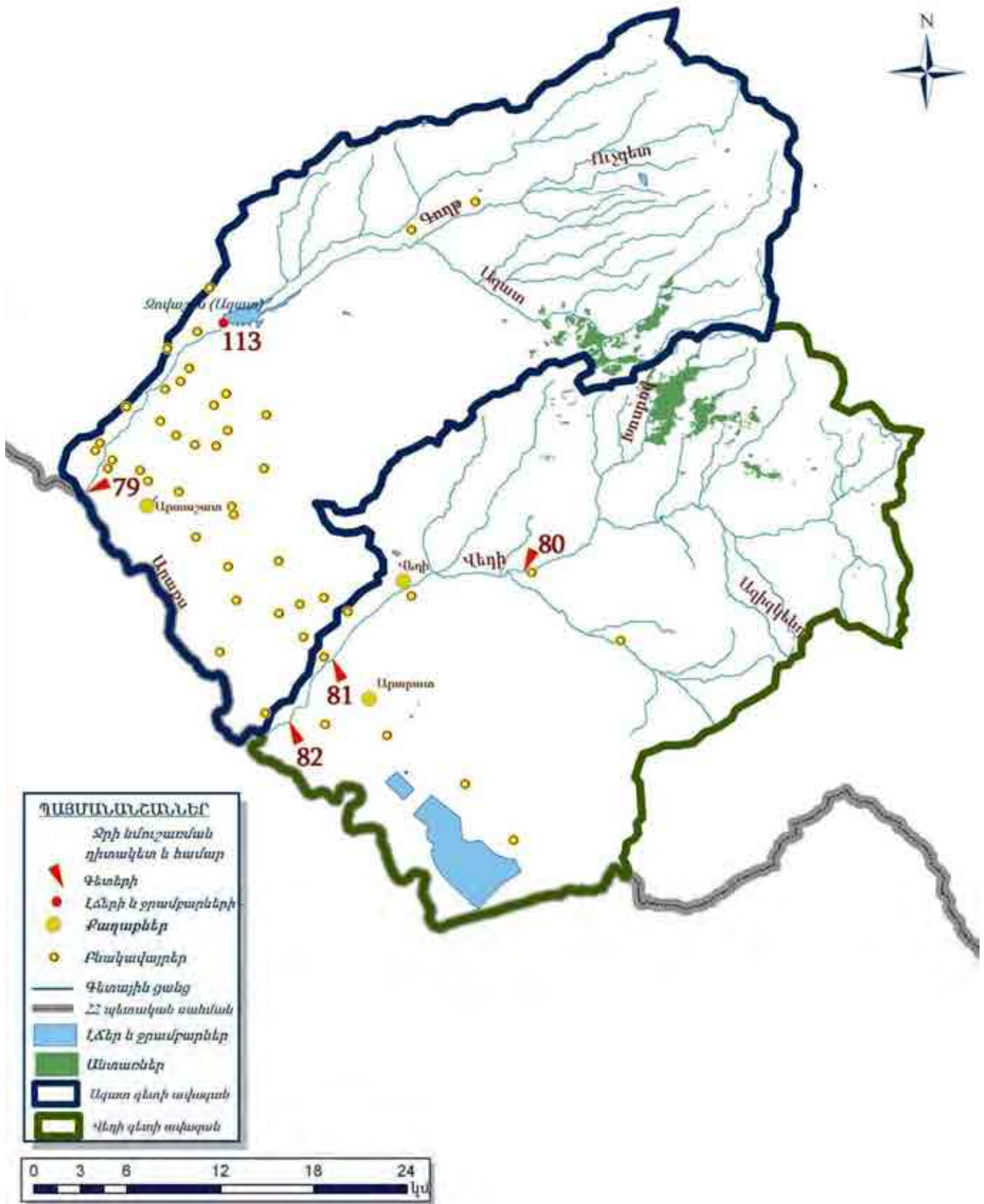
ՀՐԱԶԴԱՆՔԵՏԻ ԱՎԱԶԱՆԻ ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ
ՋՐԵՐԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՅԱՆՑ

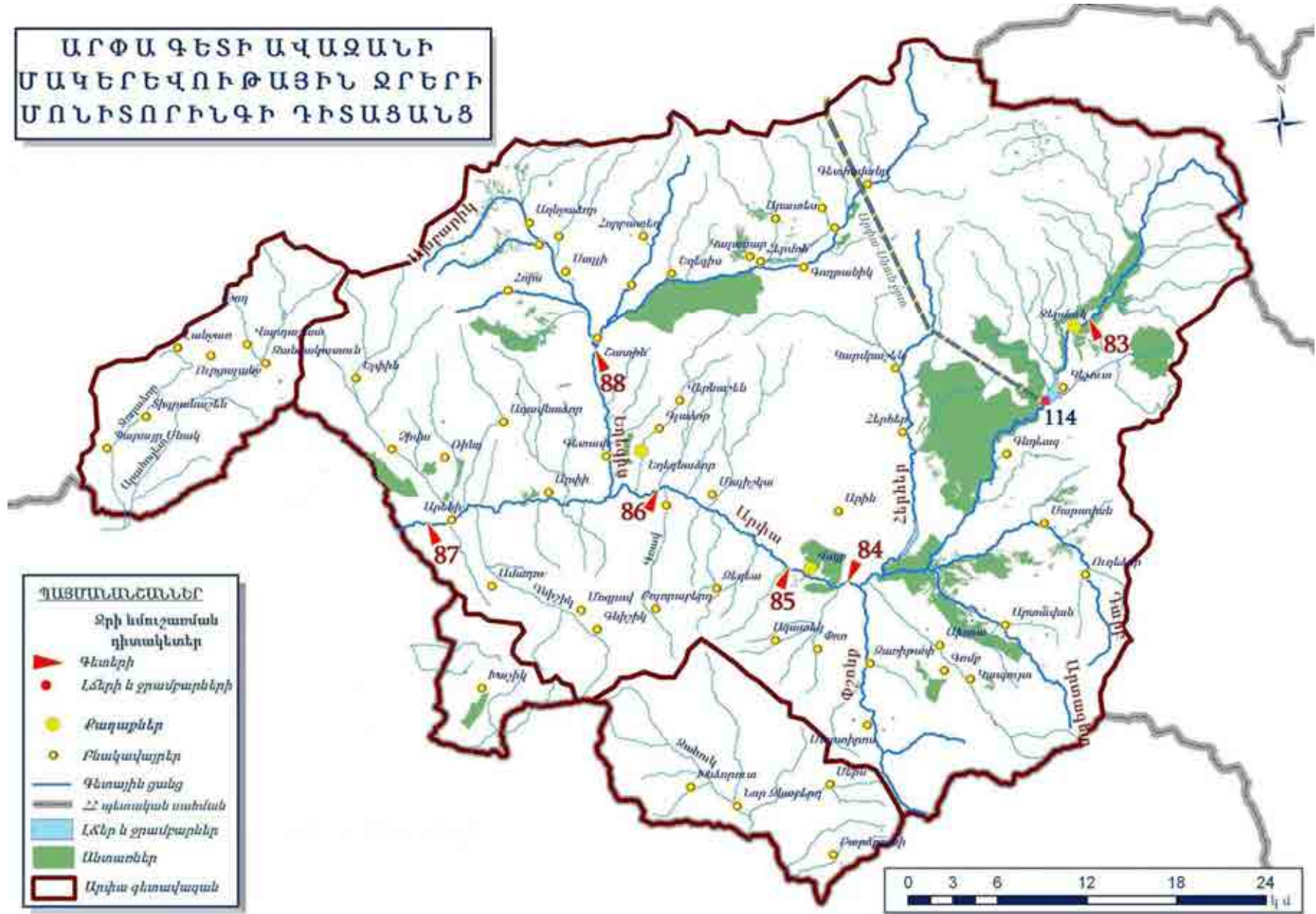
ՀՀ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ԱՐԱՔՍ ԳԵՏԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՑԱՆՑ

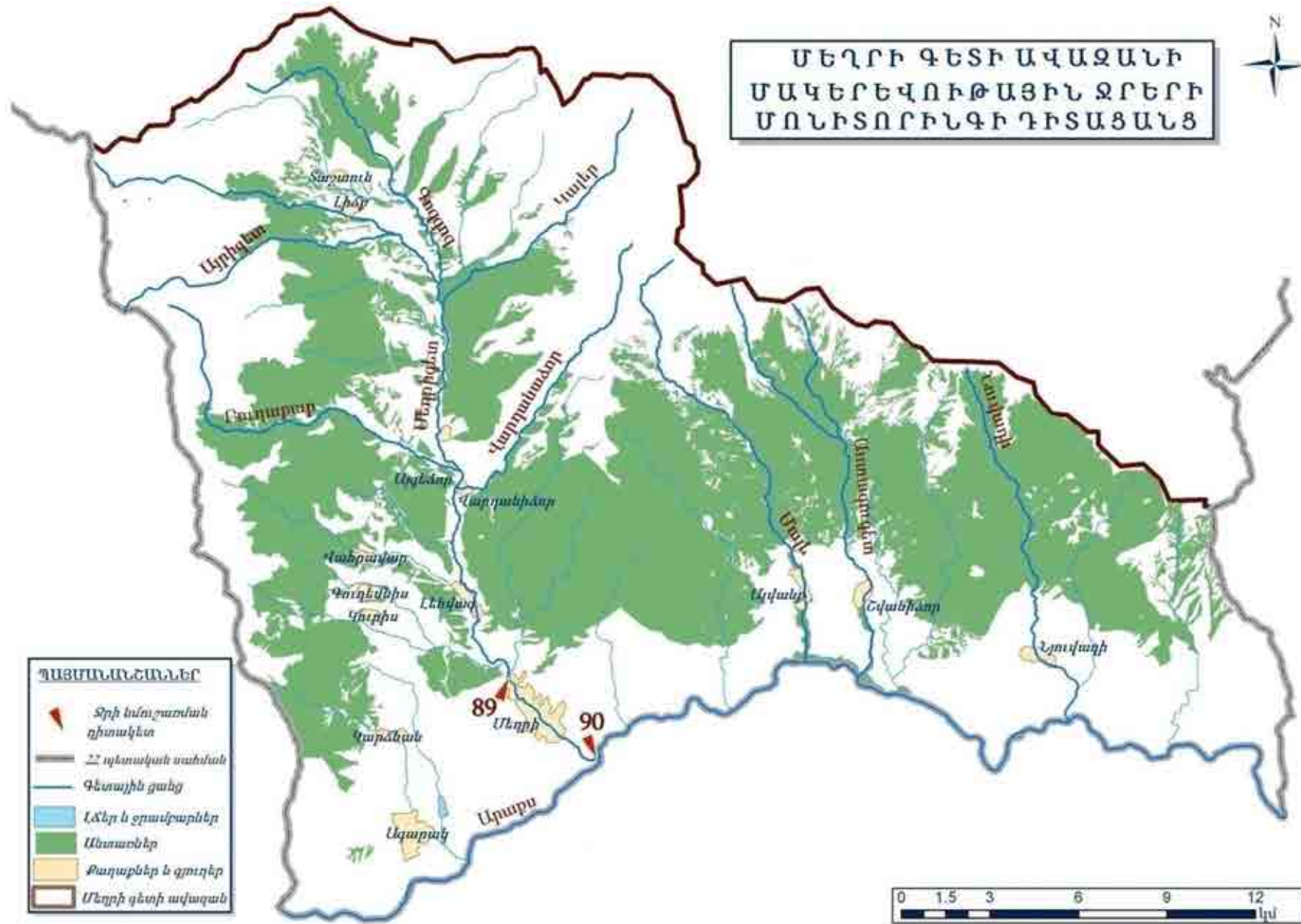

ԱՋԱՏ ԵՎ ՎԵԴԻ ԳԵՏԱՎԱԶԱՆՆԵՐԻ
ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՅԱՆՑ

ԱՐՓԱԳԵՏԻ ԱՎԱԶԱՆԻ
ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ
ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՑԱՆՑ

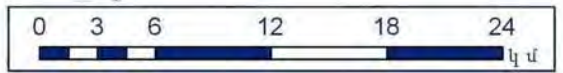

ՈՂՋԻ ԵՎ ԱՐԾՎԱՆԻԿ
ԳԵՏԱՎԱԶԱՆՆԵՐԻ
ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ
ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՑԱՆՑ

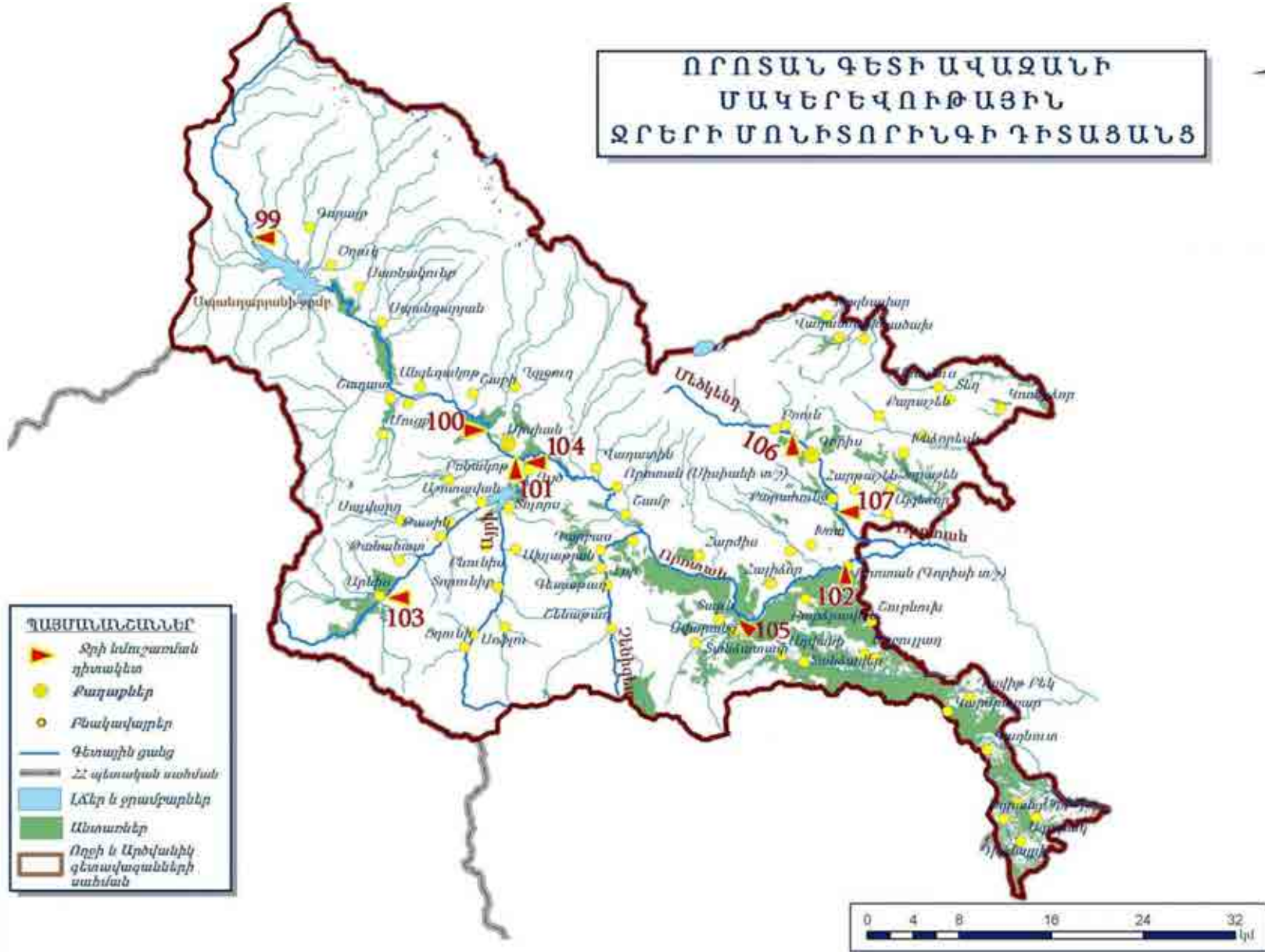

ՊԱՏՄԱՆԱՆԵԱՆՆԵՐ

- Տրի նմուշառման դիտակետ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Անտառներ
- Ողջի և Արծվանիկ զետավազանների սահման

**ՈՐՈՏԱՆ ԳԵՏԻ ԱՎԱԶԱՆԻ
ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ
ՋՐԵՐԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՑԱՆՑ**

- ՊԱՅՄԱՆՈՒՇԱՆՆԵՐ**
- Ջրի ներշնչման դիտակետ
 - Քաղաքներ
 - Բնակավայրեր
 - Գետային ցանց
 - ՀՀ պետական սահման
 - Լճեր և ցրամբարներ
 - Անտառներ
 - Ողջի և Արմավանի գետավազանների սահման

ՍԵՎԱՆԱ ԼՃԻ ԱՎԱԶԱՆԻ
ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ
ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՑԱՆՑ

Ծաղկածորում շրջակա միջավայրի որակի մոնիտորինգ

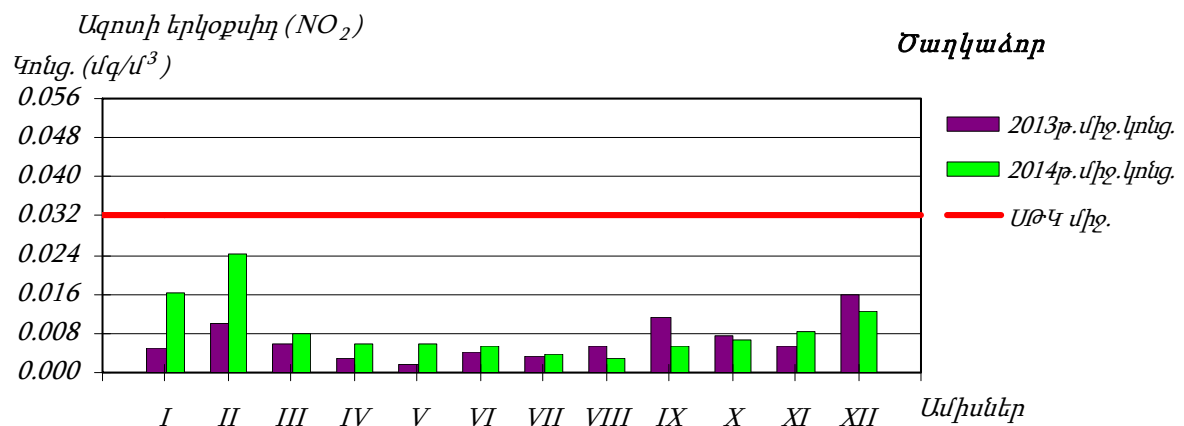
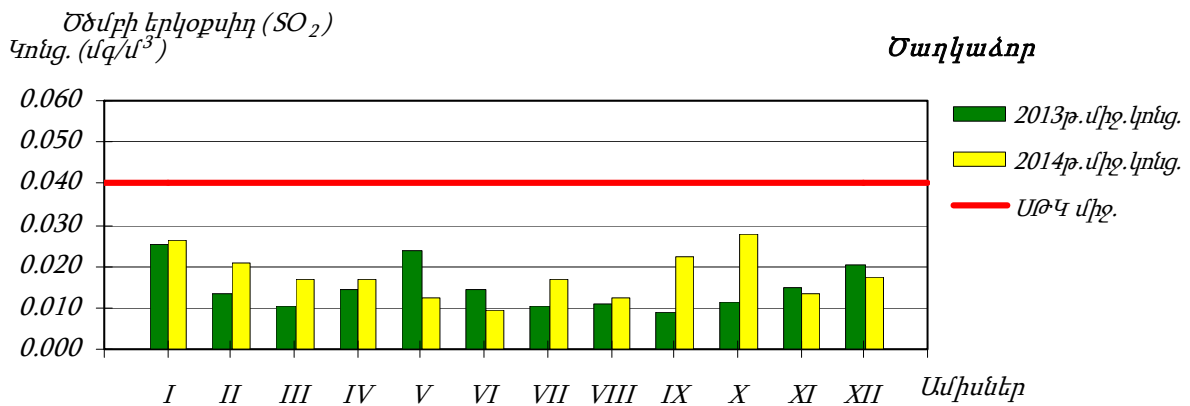
Օդային ավազան

Ծաղկածոր քաղաքի պասիվ նմուշառման 14 դիտակետից մթնոլորտում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունները որոշելու համար ընդհանուր առմամբ վերցվել է օդի 1455 փորձանմուշ: Ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել ՍԹԿ-ները:

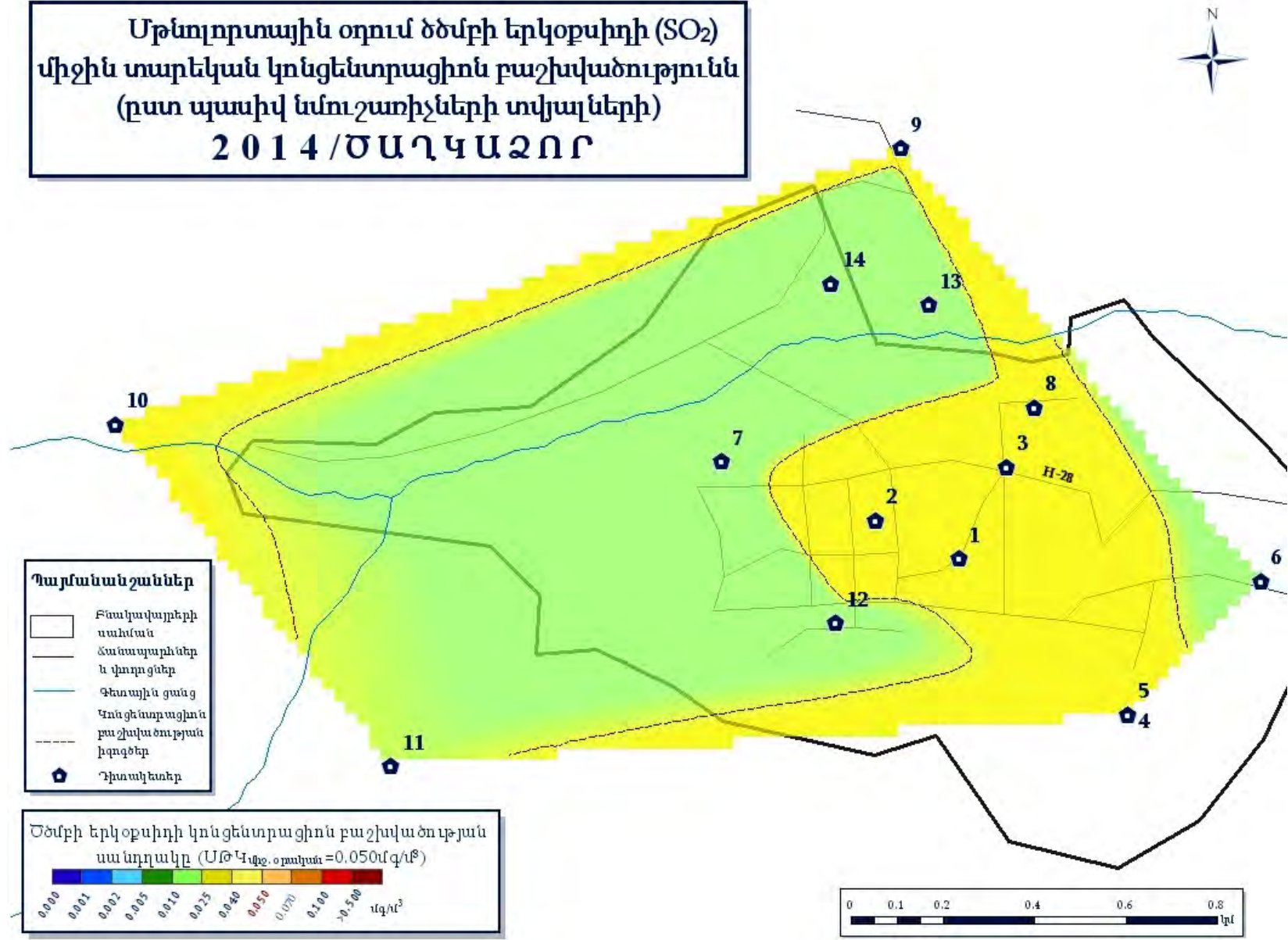
Քաղաքի մոնիտորինգի կայանում շուրջօրյա ակտիվ (24-ժամյա) նմուշառման միջոցով ընդհանուր առմամբ վերցվել է օդի 1082 փորձանմուշ: Որոշվել են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունները: Որոշված նյութերի միջին տարեկան կոնցենտրացիաները ՍԹԿ-ները չեն գերազանցել:

Մթնոլորտի աղտոտվածության բաշխվածության որոշման նպատակով քաղաքի ավտոմատ կայանում կատարվել են նաև քամու ուղղության որոշման, արագության, օդի ջերմաստիճանի, ճնշման, խոնավության չափումներ:

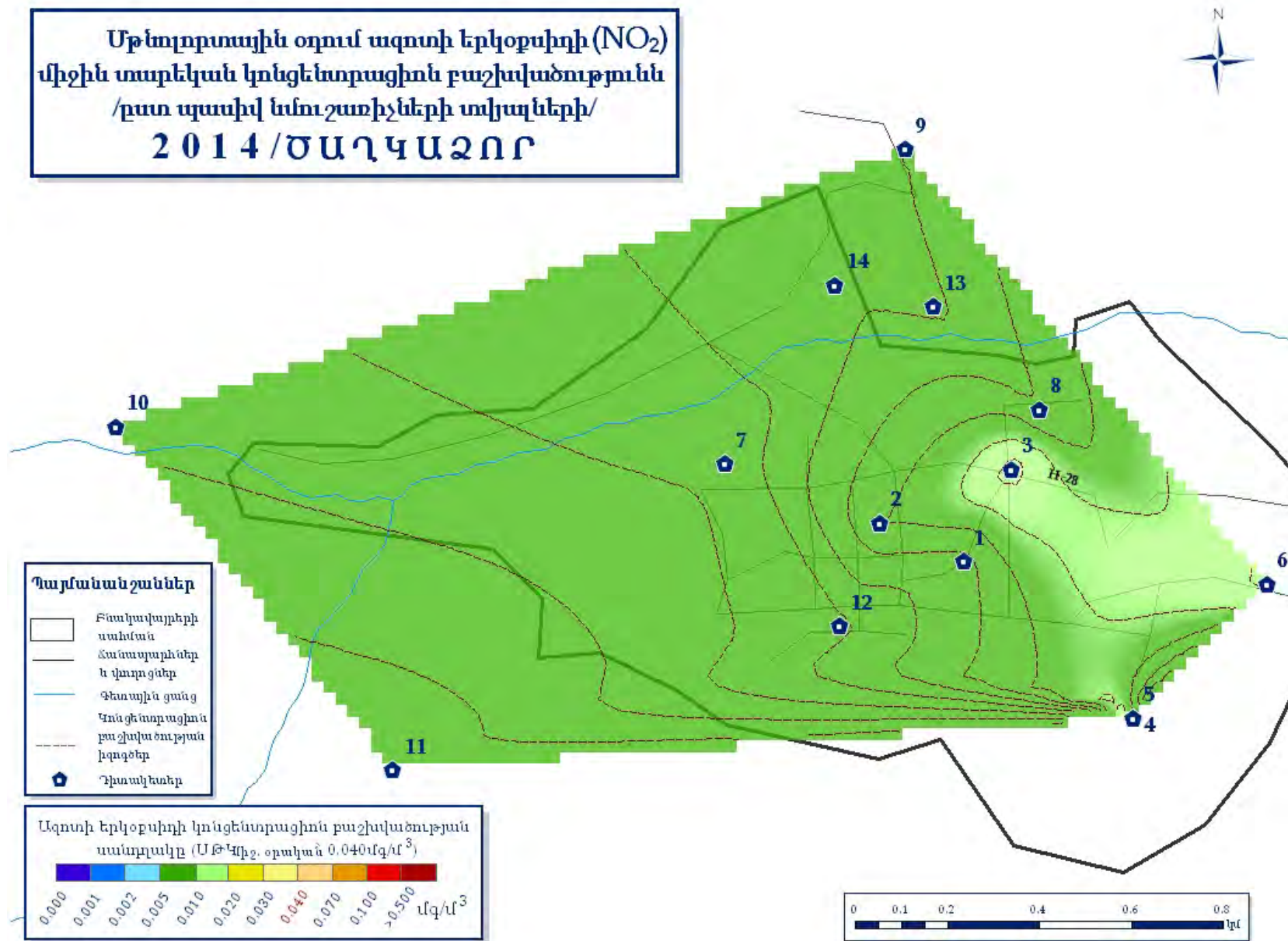
Շուրջօրյա ակտիվ (24-ժամյա) նմուշառման եղանակով որոշված նյութերից ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունների գրաֆիկական պատկերները.

Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO₂)
 միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածությունն
 (ըստ պասիվ նմուշառիչների տվյալների)
 2014/ԾԱՂԿԱԶՈՐ

Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO₂)
 միջին տարեկան կոնցենտրացիոն բաշխվածությունն
 /ըստ պասսիվ նմուշառիչների տվյալների/
2014/ԾԱՂԿԱԶՈՐ

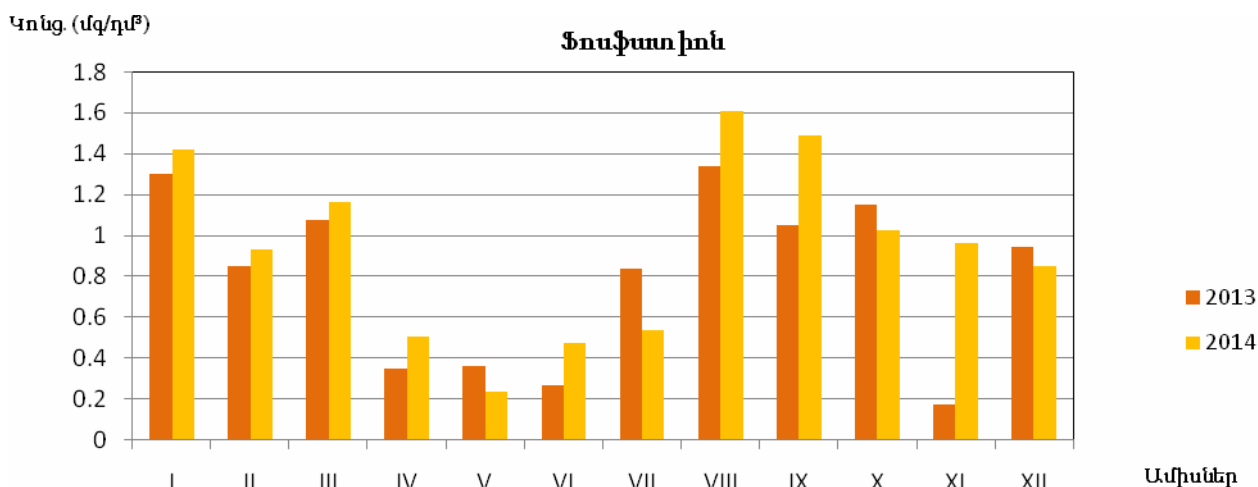
Տանձադրյուր գետի ջրի քիմիական որակը 2014թ.-ին

2014թ.-ին Տանձադրյուր (նախկին՝ Ծառադրյուր) գետի ջուրը Ծաղկաձոր քաղաքից վերև հատվածում «լավ» որակի է (2-րդ դաս), Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև հատվածում՝ «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով:

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը /Դիտակետի համարը	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Տանձադրյուր	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև (311)	-	-	2-րդ
		Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև (312)	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն	3-րդ	5-րդ
		Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ		

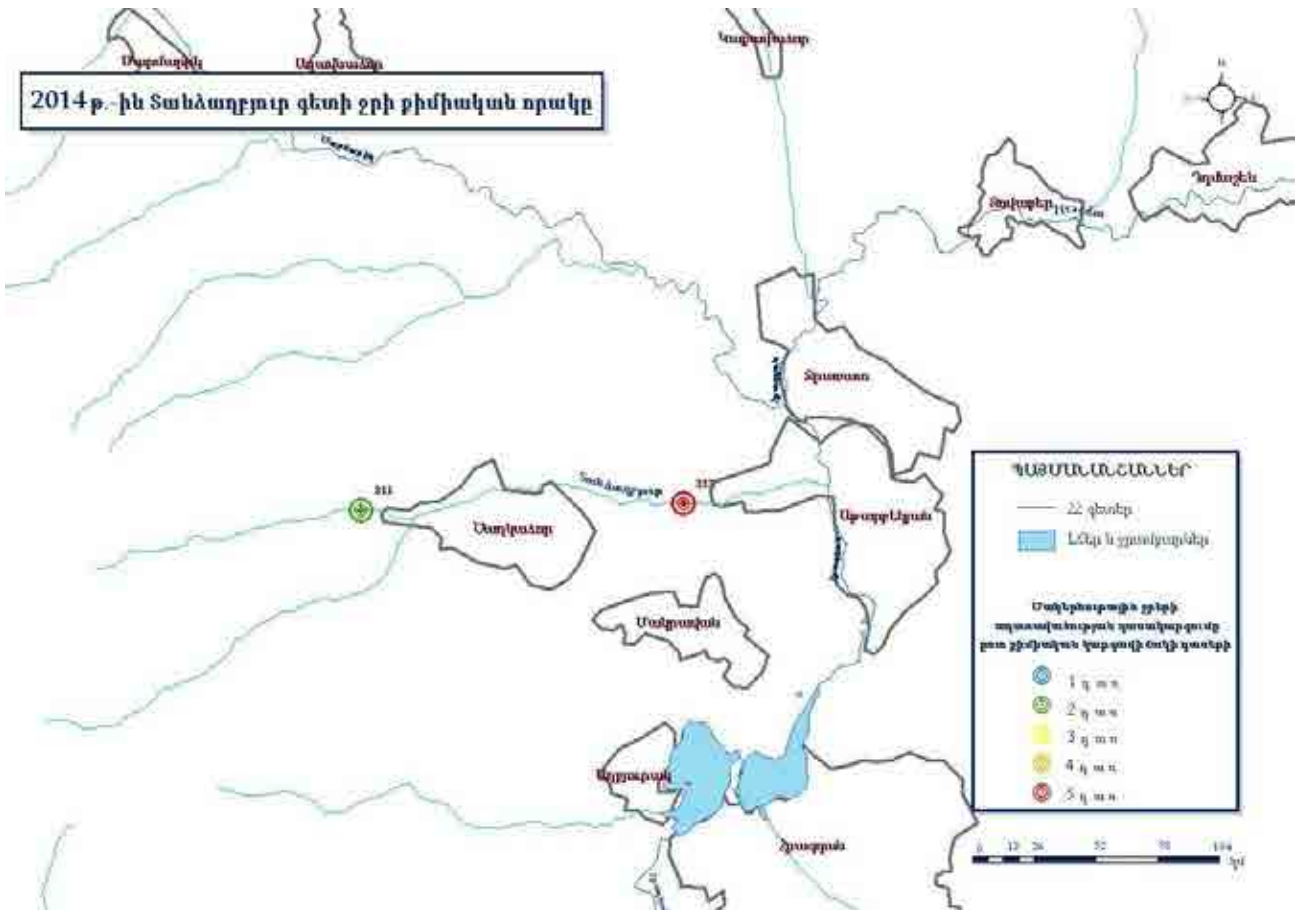
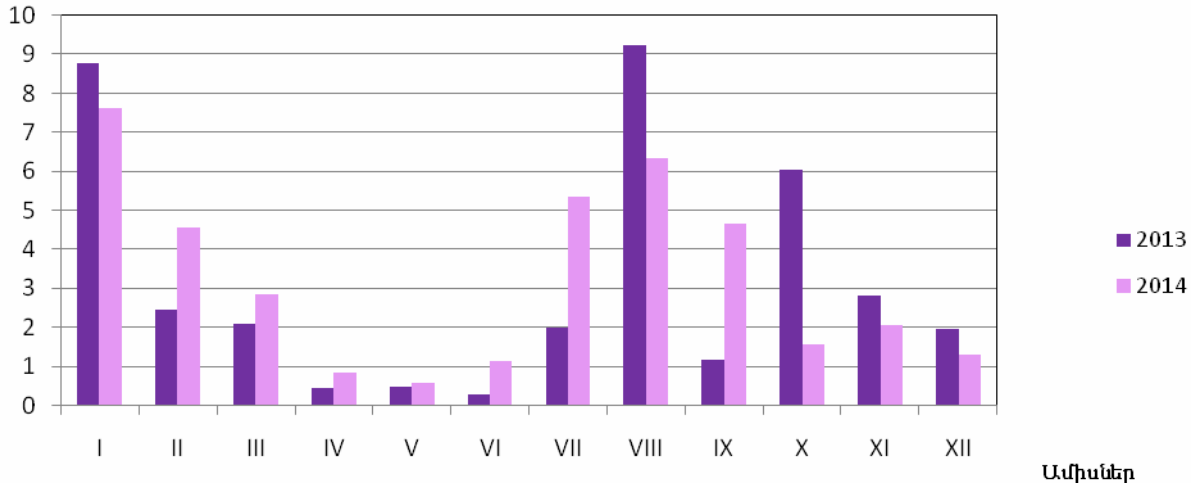
2014թ.-ին Տանձադրյուր գետի ջրի վատ քիմիական որակ (5 -րդ դաս) պայմանավորող ցուցանիշների ամենամյա կոնցենտրացիաների փոփոխությունները ստորև բերված են գրաֆիկական պատկերների տեսքով.

Տանձադրյուր գետի գետաբերան (դիտակետ N° 312)

Կոնց. (մգN/դմ²)

Ամոնիում իոն

Մթնոլորտային տեղումներ

Ծաղկաձոր քաղաքում գործող կայանում 2014թ. ընթացքում կատարվել է անձրևի 41 և ձյան 11 նմուշառում: Վերցված 52 փորձանմուշներում որոշվել են 36-ական ցուցանիշ:

Ցուցանիշներ	Չափման միավոր	Տեղումներում որոշված ցուցանիշների միջին տարեկան կոնցենտրացիաները
Ջրածնային ցուցիչ		7.21
Նիտրատ իոն	մգ/լ	3.76
Սուլֆատ իոն	մգ/լ	3.73
Քլորիդ իոն	մգ/լ	1.24
Ամոնիում իոն	մգ/լ	1.51
Ֆտորիդ իոն	մգ/լ	0.02
Տեսակարար էլեկտրահաղորդականություն	մկՍմ/սմ	55.7
Li	մգ/լ	0.00045
Be	մգ/լ	0.00001
B	մգ/լ	0.00683
Na	մգ/լ	1.14722
Mg	մգ/լ	0.23495
Al	մգ/լ	0.07557
K	մգ/լ	0.42114
Ca	մգ/լ	7.07342
Ti	մգ/լ	0.00281
V	մգ/լ	0.00077
Cr	մգ/լ	0.00146
Fe	մգ/լ	0.12158
Mn	մգ/լ	0.00790
Co	մգ/լ	0.00014
Ni	մգ/լ	0.00147
Cu	մգ/լ	0.00546
Zn	մգ/լ	0.02211
As	մգ/լ	0.00026
Se	մգ/լ	0.00159
Sr	մգ/լ	0.01418
Mo	մգ/լ	0.00246
Ag	մգ/լ	0.00003
Cd	մգ/լ	0.00008
Sn	մգ/լ	0.00037
Sb	մգ/լ	0.00096
Ba	մգ/լ	0.00640
Pb	մգ/լ	0.00781
Bi	մգ/լ	0.00002

«Եվրոպայի մեծ հեռավորությունների վրա անդրասահմանային աղտոտիչների տարածման դիտարկումների և գնահատման համատեղ ծրագիր (EMEP)»

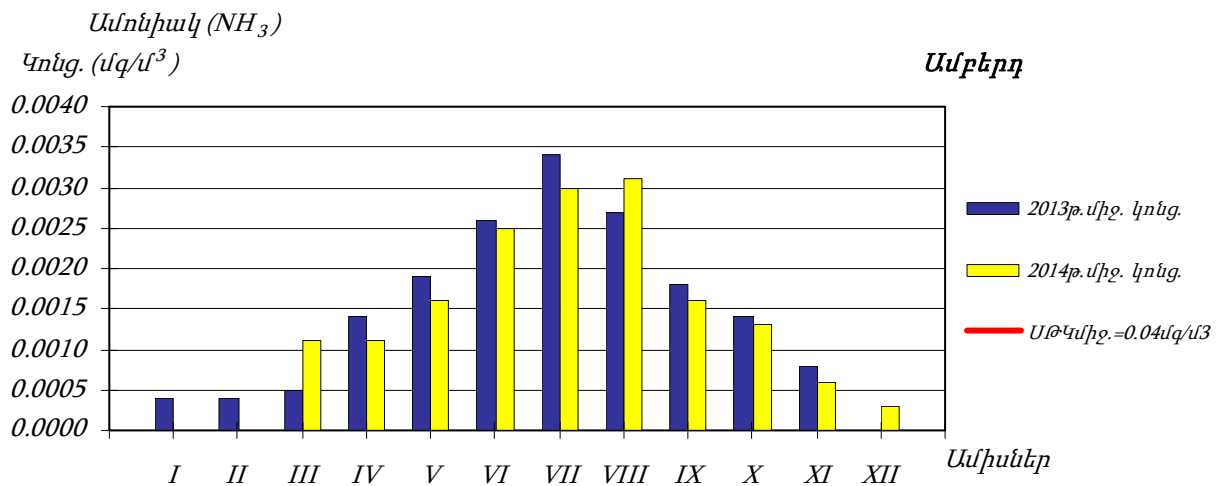
Օդային ավազան

Եվրոպայի մոնիտորինգի և գնահատման ծրագրի շրջանակներում ֆոնային կոնցենտրացիաների որոշման նպատակով Ամբերդում տեղադրված կայանում շուրջօրյա ակտիվ նմուշառման եղանակով վերցվել է օդի 862 և փոշու 295 փորձանմուշ:

Օդի փորձանմուշներում որոշվել են ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, ամոնիակի և նիտրատ իոնի, իսկ փոշու փորձանմուշներում՝ քլոր, նիտրար, սուլֆատ, ամոնիում իոնների և 21 քիմիական տարրերի պարունակությունները:

Կայանում, ավտոմատ սարքի միջոցով մթնոլորտում գետնամերձ օդոնի պարունակության որոշման համար կատարվել է օդի 7837 դիտարկում:

Որոշ ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունների գրաֆիկական պատկերները.

Մթնոլորտային տեղումներ

EMEP-ի ծրագրի շրջանակներում գործող Ամբերդի կայանում 2014թ. ընթացքում կատարվել է անձրևի 55 և ձյան 20 նմուշառում: Վերցված 75 փորձանմուշներում որոշվել են 36-ական ցուցանիշ:

Ցուցանիշներ	Չափման միավոր	Տեղումներում որոշված ցուցանիշների միջին տարեկան կոնցենտրացիաները
Բարձրությունը	մմ	4.4
Ջրածնային ցուցիչ	pH	7.11
Նիտրատ իոն	մգ/լ	2.382
Սուլֆատ իոն	մգ/լ	3.326
Քլորիդ իոն	մգ/լ	0.941
Ամոնիում իոն	մգ/լ	1.227
Ֆտորիդ իոն	մգ/լ	0.043
Տեսակարար էլեկտրահաղորդականություն	մկՍիմ/սմ	47.0
Li	մգ/լ	0.0002
Be	մգ/լ	0.00002
B	մգ/լ	0.0071
Na	մգ/լ	0.685
Mg	մգ/լ	0.314
Al	մգ/լ	0.067
K	մգ/լ	0.821
Ca	մգ/լ	6.143
Ti	մգ/լ	0.0018
V	մգ/լ	0.0007
Cr	մգ/լ	0.0004
Fe	մգ/լ	0.125
Mn	մգ/լ	0.0066
Co	մգ/լ	0.0001
Ni	մգ/լ	0.0009
Cu	մգ/լ	0.0027
Zn	մգ/լ	0.0125
As	մգ/լ	0.0002
Se	մգ/լ	0.0021
Sr	մգ/լ	0.0120
Mo	մգ/լ	0.0021
Ag	մգ/լ	0.00002
Cd	մգ/լ	0.0001
Sn	մգ/լ	0.0003
Sb	մգ/լ	0.0002
Ba	մգ/լ	0.0045
Pb	մգ/լ	0.0007
Bi	մգ/լ	0.00001

Մթնոլորտային օդում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

Ավտոմատ եղանակով	Ոչ ավտոմատ եղանակով	
	Շուրջօրյա ակտիվ նմուշառման եղանակ	Պասիվ նմուշառման եղանակ
1. Ածխածնի մոնօքսիդ	1. Փոշի	1. Ծծմբի երկօքսիդ
2. Ծծմբի երկօքսիդ	2. Փոշու մեջ գտնվող մետաղներ, տարրեր, անիոններ	2. Ազոտի երկօքսիդ
3. Ազոտի օքսիդներ (մոնօքսիդ, երկօքսիդ, օքսիդների գումար)	3. Ծծմբի երկօքսիդ	
4. Գետնամերձ օդոն	4. Ազոտի երկօքսիդ	
	5. Գետնամերձ օդոն	

Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջերմաստիճան	
2. Գույն	27. Կալցիում
3. Հոտ	28. Մագնեզիում
4. Թափանցելիություն	29. Սելեն
5. Կախված մասնիկներ	30. Ալյումին
6. Տեսակարար էլեկտրահաղորդականություն	31. Քրոմ
7. Լուծված թթվածին	32. Երկաթ
8. Լուծված թթվածնով հագեցվածության տոկոս	33. Մանգան
9. Թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջ	34. Պղինձ
10. Թթվածնի քիմիական պահանջ	35. Ցինկ
11. Ջրածնային ցուցիչ	36. Արսեն
12. Հանքայնացում	37. Ստրոնցիում
13. Կոշտություն	38. Կադմիում
14. Հիդրոկարբոնատներ	39. Կապար
15. Մուլֆատներ	40. Կոբալտ
16. Քլորիդներ	41. Նիկել
17. Ֆտորիդներ	42. Վանադիում
18. Ֆոսֆոր ֆոսֆատային	43. Մոլիբդեն
19. Ֆոսֆոր ընդհանուր	44. Բարիում
20. Նիտրիտներ	45. Բերիլիում
21. Նիտրատներ	46. Բոր
22. Ամոնիում իոն	47. Անտիմոն
23. Սիլիցիում	48. Անագ
24. Կալիում	49. ԴԴՏ
25. Նատրիում	50. ԴԴԵ
26. Լիթիում	51. ԴԴԴ
	52. α-ՀՔՑՀ
	53. γ-ՀՔՑՀ
	54. Նավթամթերքներ

Տեղումներում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Բարձրություն	19. Քրոմ
2. Ջրածնային ցուցիչ	20. Երկաթ
3. Նիտրատ իոն	21. Մանգան
4. Սուլֆատ իոն	22. Կոբալտ
5. Քլորիդ իոն	23. Նիկել
6. Ամոնիում իոն	24. Պղինձ
7. Ֆտորիդ իոն	25. Ցինկ
8. Տեսակարար
էլեկտրահաղորդականություն	26. Արսեն
9. Լիթիում	27. Սելեն
10. Բերիլիում	28. Ստրոնցիում
11. Բոր	29. Մոլիբդեն
12. Նատրիում	30. Արծաթ
13. Մագնեզիում	31. Կադմիում
14. Ալյումին	32. Անագ
15. Կալիում	33. Ծարիր
16. Կալցիում	34. Բարիում
17. Տիտան	35. Կապար
18. Վանադիում	36. Բիսմութ

Մթնոլորտային օդում որոշ աղտոտիչների սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները (ՄԹԿ)

Աղտոտիչի անվանումը	Միջինացված ժամանակը	ՀՀ-ում, մգ/մ ³	ԱՀԿ-ում, մգ/մ ³	ԵՄ-ում, մգ/մ ³
Ածխածնի մոնօքսիդ (CO)	15 րոպե	-	100	-
	30 րոպե	5	60	-
	1 ժամ	-	30	-
	8 ժամ	-	10	10
	24 ժամ	3	-	-
Ազոտի երկօքսիդ (NO ₂)	1 ժամ	-	0.2	0.2 (չպետք է գերազանցի տարվա մեջ 18 անգամից ավել)
	8 ժամ	-	-	-
	24 ժամ	0.04	-	0.125 (չպետք է գերազանցի տարվա մեջ 3 անգամից ավել)
Ազոտի մոնօքսիդ (NO)	1 ժամ	-	-	-
	8 ժամ	-	-	-
	24 ժամ	0.06	-	-
Ազոտի օքսիդներ (NO _x)	1 ժամ	-	-	-
	8 ժամ	-	-	-
	24 ժամ	-	-	-
Օզոն (O ₃)	1 ժամ	-	-	-
	8 ժամ	-	0.12	-
	24 ժամ	0.03	-	-
Ծծմբի երկօքսիդ (SO ₂)	10 րոպե	0.5	0.5	-
	1 ժամ	-	-	0.350 (չպետք է գերազանցի տարվա մեջ 3 անգամից ավել)
	8 ժամ	-	-	-
	24 ժամ	0.05	0.125	0.125 (չպետք է գերազանցի տարվա մեջ 3 անգամից ավել)

Էկոլոգիական նորմեր (ըստ ՀՀ կառավարության 2011թ.-ի դեկտեմբերի 27-ի N 75-Ն որոշման)

Որակի ցուցանիշներ	Որակի դաս					Միավոր
	I գերազանց	II լավ	III միջակ	IV անբավարար	V վատ	
Լուծված թթվածին	>7 կամ ՖԿ*	>6	>5	>4	<4	մգ Օ ₂ /լ
ԹԿՊ ₅	3	5	9	18	>18	մգ Օ ₂ /լ
ԹԲՊ _{Cr}	10	25	40	80	>80	մգ Օ ₂ /լ
Ամոնիում իոն	0,2 կամ ՖԿ	0,4	1,2	2,4	> 2,4	մգ N/լ
Նիտրիտ իոն	0,01 կամ ՖԿ	0,06	0,12	0,3	>0,3	մգ N/լ
Նիտրատ իոն	1 կամ ՖԿ	2,5	5,6	11,3	>11,3	մգ N/լ
Ֆոսֆատ իոն	0,05 կամ ՖԿ	0,1	0,2	0,4	>0,4	մգ/լ
Ցինկ, ընդհանուր	ՖԿ	100	200	500	>500	մկգ/լ
Պղինձ, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+20	50	100	>100	մկգ/լ
Քրոմ, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (50)	100	250	>250	մկգ/լ
Արսեն, ընդհանուր	ՖԿ	20	50	100	>100	մկգ/լ
Կադմիում, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+1	ՖԿ+2	ՖԿ+4	>ՖԿ+4	մկգ/լ
Կապար, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10	25	50	>50	մկգ/լ
Նիկել, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (20)	50	100	>100	մկգ/լ
Մոլիբդեն, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 25	8xՖԿ կամ 50	>8xՖԿ	մկգ/լ
Մանգան, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 200	8xՖԿ կամ 500	>8xՖԿ	մկգ/լ
Վանադիում, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ+5 կամ 10	4xՖԿ	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Կոբալտ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 20	4xՖԿ կամ 50	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Երկաթ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 0,5	0,5	1	>1	մգ/լ
Կալցիում	ՖԿ	100	200	300	>300	մգ/լ
Մագնեզիում	ՖԿ	50	100	200	>200	մգ/լ
Բարիում	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 250	1000	>1000	մկգ/լ
Բերիլիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	100	>100	մկգ/լ
Կալիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Նատրիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Լիթիում	ՖԿ	ՖԿ	-	2500	>2500	մկգ/լ
Բոր	ՖԿ	450	700	1000	>2000	մկգ/լ
Ալյումին	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	5000	>5000	մկգ/լ
Մելեն, ընդհանուր	ՖԿ կամ 10	20	40	80	>80	մկգ/լ
Ծարիր, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Անագ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
ԹԲՊ _{Mn}	5 կամ ՖԿ	10	15	20	>20	մգ Օ ₂ /լ
Ընդհանուր անօրգանական ազոտ	1,5 կամ ՖԿ	4	8	16	>16	մգ N/լ
Ընդհանուր ֆոսֆոր	0,1 կամ ՖԿ	0,2	0,4	1	>1	մգ լ
Քլորիդ իոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	200	> 200	մգ/լ
Սուլֆատ իոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	250	> 250	մգ/լ
Միլիկատ իոն	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 20	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգSi/լ
Ընդհանուր հանքայնացում	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մգ/լ
Էլեկտրահաղորդականություն	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մկՍիմ/սմ
Կոշտություն	2,8	10	20	40	<40	մգէկվ/լ
Կախված մասնիկներ	ՖԿ	1,2xՖԿ	2xՖԿ (30)	4xՖԿ	>4xՖԿ	մգ/լ
Հոտ (20°C և 60°C)	<2 (բնական)	2 (բնական)	2	4	>4	բալ
Գույն	(բնական)	>5 (բնական)	20	30	>200	աստ,

* ՖԿ - ֆոնային կոնցենտրացիա

** ռոնգման համար 1000

Ծանոթագրություն. ՀՀ 14 խոշոր գետային ավազանների գետերի, գետերի առանձին հատվածների և վտակների որակի ցուցանիշների ֆոնային կոնցենտրացիաները և էկոլոգիական նորմերի ամբողջական ցանկը տրված է <http://www.armmonitoring.am/> ինտերնետային կայքում:

**Մակերևութային ջրերի աղտոտվածության չափանիշներ
(ըստ 1990թ.-ին ընդունված ձկնատնտեսական նորմերի)**

Բաղադրամասերը և ցուցանիշները	Վնասակարության լիմիտացված ցուցանիշը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/դմ ³
Լուծված թթվածին	Ընդհանուր պահանջները	6-ից ոչ պակաս
ԹԿՊ ₅	-//-	3.0
ԹՔՊ	-//-	30.0
Ամոնիում իոն (NH ₄ ⁺)	Թունագիտական	0.5 (N/դմ ³ - 0.39)
Նիտրատ իոն (NO ₃ ⁻)	Սանիտարա-թունագիտական	40.0 (N/դմ ³ - 9.0)
Նիտրիտ իոն (NO ₂ ⁻)	Թունագիտական	0.08 (N/դմ ³ - 0.02)
Ֆոսֆատ իոն (PO ₄ ²⁻)	Ընդհանուր պահանջները	3.5
Ընդհանուր երկաթ	Զգայարանական	0.5
Սելեն	-//-	0.001
Պղինձ	Թունագիտական	0.001
Ցինկ	-//-	0.01
Ալյումին	-//-	0.04
Վանադիում	-//-	0.001
Քրոմ	-//-	0.001
Մանգան	-//-	0.01
Կալիում	-//-	50.0
Կալցիում	-//-	180.0
Մագնեզիում	-//-	40.0
Նատրիում	-//-	120.0
Կոբալտ	-//-	0.01
Նիկել	-//-	0.01
Արսեն	-//-	0.05
Կադմիում	-//-	0.005
Կապար	-//-	0.1
Բրոմ	Սանիտարա-թունագիտական	0.2
Մոլիբդեն	-//-	0.5
Ստրոնցիում	-//-	2.0
Սուլֆատ իոն (SO ₄ ²⁻)	-//-	100.0
Քլոր իոն (Cl ⁻)	-//-	300.0
Իոնների գումարը	Ընդհանուր պահանջներում	1000.0
Կախված մասնիկներ	Ընդհանուր պահանջներում	Կախված մասնիկների պարունակությունը բնական ֆոնից չպետք է գերազանցի 0.75 մգ/դմ ³

**«Արտակարգ բարձր աղտոտվածություն» և «բարձր աղտոտվածություն»
արտահայտությունների սահմանումը**

Բնական միջավայրի արտակարգ բարձր աղտոտվածություն համարվում է.

Մթնոլորտային օդի համար

Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիայի (ՍԹԿ) գերազանցումը.

- 20-29 անգամ. երբ այդ մակարդակը պահպանվում է 2 օրից ավելի
- 30-49 անգամ. երբ այդ մակարդակը պահպանվում է 8 ժամից ավելի
- 50 և ավելի անգամ:

Մակերևութային ջրերի համար

Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիայի գերազանցումը 100 և ավելի անգամ (այն նյութերը, որոնց համար սահմանված է ջրում լրիվ բացակայություն. որպես սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա ընդունվում է 0.01 մկգ/դմ³)

- լուծված թթվածնի պարունակության իջեցումը մինչև 2 մգ/դմ³ և ցածր
- թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջի (ԹԿՊ₅) պարունակությունը 60 մգՕ₂/դմ³ և ավելի
- ջրի հոսի՝ մինչև 4 բալ և ավելի ուժեղացումը. որը բնորոշ չէ տվյալ տեղանքի համար
- 6 կմ² տարածությամբ տեսահորիզոնի 1/3-ից ավելի տարածքով որևէ թաղանթի (նավթային, յուղային և այլ ծագման) առկայությունը
- փափկամարմինների, ձկների, գորտերի և այլ ջրային օրգանիզմների և ջրային բույսերի համատարած ոչնչացումը:

Բնական միջավայրի բարձր աղտոտվածություն համարվում է.

Մթնոլորտային օդի համար

- որոշվող նյութի պարունակության ՍԹԿ-ից 10 և ավելի անգամ գերազանցումը

Մակերևութային ջրերի համար

- ՍԹԿ-ի գերազանցումը 10-ից մինչև 100 անգամ (նավթամթերքների, ֆենոլների և պղնձի իոնների համար՝ 30 -ից 100 անգամ)
- ԹԿՊ₅-ի կոնցենտրացիայի 15-ից մինչև 60 մգՕ₂/դմ³ պարունակությունը
- լուծված թթվածնի պարունակության իջեցումը 3-ից մինչև 2 մգ/դմ³
- մինչև 6 կմ² տարածությամբ տեսահորիզոնում ջրի մակերևույթի 1/4-ից մինչև 1/3 տարածությամբ թաղանթի առկայությունը (նավթային, յուղային և այլ ծագման)
- 6կմ²-ից ավելի տեսահորիզոնում ջրի մակերևույթի 1-ից մինչև 2կմ² տարածքով թաղանթի առկայությունը:

Ծանոթագրություն. օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների նորմատիվները (ՍԹԿ) հաստատվել են ՀՀ Կառավարության 2006թ. դեկտեմբերի 2-ի N 160-Ն որոշմամբ:

EMEP-Եվրոպայի մոնիտորինգի և գնահատման ծրագիր (European Monitoring and Evaluation Programme)

Ինֆորմացիայի վերլուծության և պահպանման
բաժին
Բաժնի պետ

E-mail: monitoring-info@mail.ru
Հեռ. 26-13-94
Ս. Հովհաննիսյան

Հասցե՝ 0012, ք. Երևան, Կոմիտաս 29. ֆաքս/ հեռ.

27-20-07. <http://www.armmonitoring.am/>

